

UNIVERSITAT
ROVIRA i VIRGILI

Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia

Campus Sescelades

ENSENYAMENT DE MESTRES EDUCACIÓ PRIMÀRIA

TREBALL DE FI DE GRAU

**L'ACOMPANYAMENT ESCOLAR DE LES
FAMÍLIES A PRIMER DE PRIMÀRIA
(EL CAS D'UNA ESCOLA DEL BAIX Penedès)**

Aina Herrada i Barberà

Dirigit per Dr. Luis Marqués Molías

Curs 2021-2022

Tarragona, 31 de maig de 2022

RESUM

La finalitat principal d'aquest treball és conèixer com fomentar l'acompanyament escolar de les famílies per tal d'elaborar una proposta de millora de l'apartat "*Àmbit humà en referència a la família*" del Projecte Educatiu de Centre d'una escola del Baix Penedès. L'estudi es divideix en tres grans blocs: un marc teòric, un marc metodològic i la recollida i anàlisi dels resultats i les conclusions.

En primer lloc, es documenta l'estat de l'art del tema escollit, per tal d'evidenciar la importància que té l'acompanyament escolar de les famílies, concretament en el pas d'educació infantil a educació primària. En segon lloc, es planteja el marc metodològic, on s'explicita el procés d'investigació que s'ha dut a terme per la posterior obtenció de resultats. En tercer lloc, s'exposen els resultats i les conclusions.

L'estudi es desenvolupa des d'un enfocament qualitatiu i holístic, tenint en compte diferents agents que participen en la tasca educativa. Com a instruments de recollida de dades s'han realitzat tres entrevistes (a dues mares i a la tutora d'una classe de primer de primària) i s'ha dut a terme una anàlisi documental del centre escollit. Els resultats s'han recollit en format de taula per facilitar la comparació d'aquests amb els punts tractats del Projecte Educatiu de Centre.

Com a conclusions s'ha evidenciat la importància de la implicació de les famílies i de la cooperació entre tots els agents de la comunitat educativa. Finalment, s'ha redactat el pla de millora que permetrà fomentar des del centre un bon acompanyament escolar de les famílies.

Paraules clau: escola, família, comunicació, acompanyament escolar, primer de primària.

RESUMEN

La finalidad principal de este trabajo es elaborar una propuesta de mejora del apartado “*Ámbito humano en referencia a la familia*” del Proyecto Educativo de Centro de una escuela del Baix Penedès. El estudio se divide en tres grandes bloques: un marco teórico, un marco metodológico y la recogida y análisis de los resultados y las conclusiones.

En primer lugar, se documenta el estado del arte del tema escogido, para evidenciar la importancia que tiene el acompañamiento escolar de las familias, concretamente en el paso de educación infantil a educación primaria. En segundo lugar, se plantea el marco metodológico, donde se explicita el proceso de investigación que se ha llevado a cabo para la posterior obtención de resultados. En tercer lugar, se exponen los resultados y conclusiones.

El estudio se desarrolla desde un enfoque cualitativo y holístico, teniendo en cuenta diferentes agentes que participan en la tarea educativa. Como instrumentos de recogida de datos se han realizado tres entrevistas (a dos madres y a la tutora de una clase de primero) y se ha realizado un análisis documental de los documentos del centro escogido. Los resultados se han recogido en formato de tabla para facilitar la comparación de estos con los puntos tratados del Proyecto Educativo de Centro.

Como conclusiones se ha evidenciado la importancia de la implicación de las familias y de la cooperación entre todos los agentes de la comunidad educativa. Finalmente, se ha redactado el plan de mejora que permitirá fomentar desde el centro un buen acompañamiento escolar de las familias.

Palabras clave: escuela, familia, comunicación, acompañamiento escolar, primero de primaria.

ABSTRACT

The main purpose of this paper is to elaborate a proposal to improve “*Human area regarding the family section*” of the Educational Project of the Centre of a school in the “Baix Penedès”. The study is divided into three major blocks: a theoretical framework, a methodological framework and the collection and analysis of the results and the conclusions.

First, the state of the art of the chosen topic is documented, to demonstrate the importance of family school accompaniment, specifically in the transition from child education to primary education. Secondly, there is the methodological framework, which clearly sets out the research process that has been carried out for further results. Thirdly, the results and conclusions are set out.

The study is developed following a qualitative and holistic approach, considering different actors involved in educational work. As data collection instruments, three interviews have been held (with two mothers and with a first year teacher) and a documentary analysis of the documents of the chosen center has been performed. The results have been collected in table format to facilitate the comparison of these with the points covered by the Centre Educational Project.

As conclusions have been drawn, the importance of the involvement of families and of the cooperation between all actors in the educational community has been highlighted. Finally, the improvement plan has been drawn up which will allow families to receive good school support from the center.

Key words: school, family, communication, family support, first grade.

“Familia y escuela necesitamos compartir y no competir.”

Óscar González

Agraïments

En primer lloc, agraeixo a la meva família i a la gent del meu entorn tot l'acompanyament que m'han proporcionat al llarg del grau i d'aquest treball.

També m'agradaria donar les gràcies a la mestra i pares de l'escola de la comarca del Baix Penedès per col·laborar en les entrevistes i a la direcció de l'escola per proporcionar-me el Projecte Educatiu de Centre.

Finalment, agrair el suport del meu tutor Dr. Luis Marquès per l'acompanyament durant la realització d'aquest treball de final de grau i per donar-me l'oportunitat de desenvolupar un tema del meu interès.

ÍNDIX DE TAULES

Taula 1: Llei i família	15
Taula 2: Perspectiva psicosocial	17
Taula 3: Característiques d'un bon acompanyament escolar.....	24
Taula 4: Cronograma	28
Taula 5: Comparació entre les respostes de les famílies a les entrevistes	32
Taula 6: Comparació entre les respostes de les famílies i la mestra a les entrevistes.....	34
Taula 7: Comparació entre PEC i respostes de les entrevistes	37
Taula 8: Proposta punt 1	43
Taula 9: Proposta punt 2.....	44
Taula 10: Proposta punt 3.....	45
Taula 11: Proposta punt 4.....	46
Taula 12: Proposta punt 5.....	47
Taula 13: Proposta punt 6.....	48
Taula 14: Proposta punt 7.....	48

ÍNDEX

1. Introducció / Justificació	8
2. Marc teòric	9
2.1 Aproximació conceptual: acompanyament, família i escola.....	9
2.2 Contextualització actual de la relació família - escola.....	10
2.3 Perspectives.....	12
2.3.1 Perspectiva del marc legal	12
2.3.1.1 Llei d'educació de Catalunya	12
2.3.1.2 Marc curricular	14
2.3.2 Perspectiva psicosocial	16
2.3.3 Perspectiva de l'escola.....	18
2.3.3.1 Accions que es duen a terme des de l'escola.....	18
2.3.3.2 Documentació de centre i família.....	19
2.3.3.3 El pas d'Educació Infantil a Educació Primària.....	21
2.3.4 Perspectiva de la família	22
2.4 Característiques d'un bon acompanyament escolar a primer de primària	22
3. Marc metodològic	25
3.1 Supòsit de partida.....	25
3.2 Objectius de la investigació.....	26
3.3 Metodologia	27
3.4 Mostra/població.....	29
3.5 Instruments de recollida de dades	30
3.6 Resultats	31
4. Conclusions	39
5. Pla de millora de l'aplicació del projecte educatiu de l'escola (PEC)	43
6. Referències bibliogràfiques	49
7. Annexos	52

1. Introducció / Justificació

És evident que l'educació ha canviat en els darrers anys. *“Aquella imatge tradicional de la vella escola, constituïda, gairebé exclusivament, per alumnes i professors, ha aconseguit ser reemplaçada a través del temps pel concepte de comunitat educativa [...] un àmbit de trobada i comunicació on el treball escolar [...] requereix la col·laboració harmònica de pares i mestres”* (Barcanova, 1998, p. 6). Però, ha canviat el suport educatiu que reben els alumnes per part dels seus pares, mares o tutors/es legals? Escayola (1994) afirma que: *“La institució escolar no ha canviat al ritme que ho ha fet la institució familiar en aquestes últimes dècades”* (p. 75).

El context social dels infants ha variat, una evidència d'això és la diversitat d'estructures familiars que trobem avui dia (Flaquer, 2009). Aquest fet ha fomentat la necessitat d'una bona relació família – escola. Educar sempre ha estat una tasca compartida, una responsabilitat dels professionals de l'educació i les famílies, principalment. És per això que hem de contemplar tots els canvis que sorgeixen en els diferents àmbits.

Està demostrat que la participació de les famílies en la comunitat educativa té un impacte positiu en el rendiment escolar dels estudiants. *“Pares i mestres han de ser conscients de la necessitat de mantenir en aquesta etapa educativa una gran col·laboració, ja que una acció conjunta afavorirà l'obtenció d'uns resultats millors”* (Vilà, 1998, p.20).

L'interès personal per aquest tema sorgeix després d'haver observat, a dues escoles públiques del Baix Penedès, que la participació de les famílies en l'acompanyament escolar dels seus fills/es a primer de primària no era la desitjada. La pregunta que s'ha plantejat per desenvolupar el treball és la següent:

Com es pot fomentar l'acompanyament escolar de les famílies?

Amb aquest estudi es pretén elaborar una proposta de millora que ajudi a fomentar l'acompanyament escolar de les famílies a través d'una anàlisi documental del Projecte Educatiu de Centre i tres entrevistes a membres de la comunitat educativa.

2. Marc teòric

2.1 Aproximació conceptual: acompanyament, família i escola.

Per tal de comprendre amb totalitat el treball, és necessari fer una aproximació conceptual al terme acompanyament, família i escola.

Segons el Diccionari de Llengua Catalana de l'Institut d'Estudis Catalans (s.d, definició 2), el concepte "acompanyament" (acció d'acompanyar), fa referència a anar amb algú per escoltar-lo, custodiar-lo, fer-li costat i guiar-lo.

Així doncs, si es contempla des de l'àmbit educatiu, l'acompanyament escolar implica interessar-se pel que fan els nens/es a l'escola, ajudar-los a organitzar el seu temps, assegurar-se que fan els deures, reforçar els continguts escolars, aplicar a casa el que van aprenent i garantir-los un temps de descans i oci (Departament d'Educació, 2017).

El mateix diccionari (s.d, definició 2 i 3) descriu el terme "família" com el conjunt de persones que viuen en una casa, persones passades i presents descendents d'un progenitor comú o que estan unides per estret parentiu, especialment el pare, la mare i els fills. També fa referència al terme escola com a establiment on s'ensenya.

En aquest treball s'entén la família com aquelles persones properes als infants, amb les que convisquin a casa o mantinguin un contacte estret, estiguin al corrent i es responsabilitzin de la seva educació. Així com mantinguin un contacte amb l'escola i els mestres d'aquest centre escolar.

Cano i Casado (2015) desenvolupen el concepte de família com aquell conjunt de persones unides per llaços d'herència genètica, afecte, recolzament i vivències compartides que, sota la custòdia d'uns pares es constitueix en l'eix generatriu de la societat, el qual el seu rol transcendental supera la satisfacció de les necessitats bàsiques dels seus integrants, centrant així la seva atenció en la transmissió d'una educació fonamentada en valors educatius i culturals. També afegeixen que per tal de poder educar millor als infants, sorgeix la necessitat de rebre formació de caràcter educatiu i orientador i que malauradament moltes vegades manca. Finalment, descriuen que el fet de no educar bé als seus fills/es, així com no proporcionar un bon acompanyament, pot ser conseqüència del no poder (moltes vegades per no comptar amb temps suficient a causa de la llarga jornada laboral), del no saber (que en aquest cas el tutor/a guanya

protagonisme i ha d'ajudar afavorint escenaris de proximitat física i emocional amb els fills/es) i del no voler (on s'haurà de fer veure la importància de l'assumpte com a pares/mares que són).

2.2 Contextualització actual de la relació família - escola

Tal com s'afirma a la revista Vela Major: *“l'educació comença i té lloc en la família, com a primera escola. Per naturalesa i dret inalienables, són el pare i la mare els qui adquireixen la responsabilitat educativa dels seus fills i, per tant, l'obligació de fomentar una cultura familiar i animar el desenvolupament afectiu en un ambient de convivència i acceptació. Alhora, i en paral·lel, corresponen al centre escolar, per raons de preparació tècnica i competència professional, les tasques d'ensenyament i orientació de l'aprenentatge com a ajuda i prolongació d'acció educativa de la llar, ja que als pares els manca el “saber fer”, propi de la formació intel·lectual i acadèmica”* (1998, p. 6).

Vilà (1998) evidencia la importància de l'entorn familiar i el descriu com *“[...] el marc idoni per formar la seva personalitat i la seva escala de valors, ja que el fill o la filla veu i imita conductes que marquen la convivència i el respecte entre els membres de la família.”* (p. 15).

Entenem doncs que *“Per educar a un nen/a cal la tribu sencera”* (Marina, 2014). Aquesta tribu la conformen dos agents primordials: família i escola, que són protagonistes del procés d'ensenyament-aprenentatge i han de dialogar entre ells per a fomentar una educació de qualitat. *“L'escola sola sense col·laboració de les famílies obtindrà resultats pobres en comparació amb els que es poden obtenir si les dues institucions actuen conjuntament, i la família sola sense actuar coordinadament amb l'escola, també estarà limitada en els resultats, a més de provocar contradiccions en els processos formatius dels nens i nenes”* (Vázquez, Sarramona i Vera, 2004, p. 66).

López (2003) afegeix el següent: *“Todo el mundo está de acuerdo en que la comunicación entre la escuela y las familias tendría que ser fluida y basada en la mutua confianza y respeto. Pero esto es algo que no siempre sucede”* (p. 9). Tot i tenir clar que la comunicació entre família i escola és imprescindible, sovint esdevenen conflictes entre aquests. Això es deu al fet que en algunes ocasions, els professionals de l'educació s'ofenen quan els pares i mares pregunten el que fan els seus fills a classe o per contrari quan mostren indiferència envers l'educació dels seus fills. De la mateixa manera, hi ha

famílies que reivindiquen la poca implicació del professorat. Aquests són els conflictes que cal resoldre perquè ambdós agents són necessaris per aconseguir una bona educació dels infants.

La qüestió és trobar la manera de com les institucions poden col·laborar eficaçment. Segons González (2014), mestre d'educació primària i pare de dos fills, per tal que hi hagi una col·laboració útil i efectiva entre pares i escola, ens hem de centrar a buscar formes i fórmules de participació, vies de col·laboració, d'aproximació, punts de trobada, etc. El problema que planteja és que sempre estem esperant que l'altre canvi: els docents esperant que els pares canviïn i els pares que canviï el professorat. Ja hi ha formes de participació, com els consells escolars, AMPES, però cal replantejar-nos si de veritat serveixen o si s'haurien d'enfocar d'altra manera. Afegeix també que vivim en una societat difícil en què ens trobem amb grans desafiaments com per exemple la gran dificultat de conciliar la vida laboral i la familiar. Com a conseqüència, hi ha molts pares i mares que no poden oferir temps de qualitat als seus fills/es. Per altra banda, també hi ha famílies que deleguen a l'escola la responsabilitat d'educar als seus fills/es.

Però estan realment les famílies preparades per oferir una bona educació als seus fills/es?

“És obvi que la família sola no pot complir i atendre totes les funcions educatives i culturals que una societat com l'actual requereix. Ja no som en una societat primitiva en què tots els coneixements passen directament de pares a fills” (Vilà, 1998, p.15).

Segons Galardini *“l'escola ha d'oferir als pares la possibilitat de conèixer la proposta educativa i compartir-la per créixer amb els infants. Té l'obligació de saber orientar els pares segons les necessitats reals dels infants i ajudar que comprenguin el Projecte Educatiu de Centre” (2012, p. 10).*

Camacho (2013) afirma que és necessari formar a les famílies per la seva funció educadora, ja sigui mitjançant conferències, treballs en grup, preparació dins del matrimoni, cursos apropiats per una educació familiar que enforteixi els principals serveis educatius a la humanitat.

2.3 Perspectives

2.3.1 Perspectiva del marc legal

Pel que fa al marc legal, l'educació es regeix per la **Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació a Catalunya (LEC)**. Aquesta pretén possibilitar que l'acció educativa es desenvolupi en un marc que estimuli la innovació i consolidi les bones pràctiques, així com oferir una millor resposta a la diversitat dels alumnes catalans. A més, tal com explicita la normativa, la Llei regula les llibertats, els drets i els deures de les famílies en el procés educatiu, reconeixent el paper fonamental d'aquestes i potenciant la seva participació en la vida escolar. També aposta per la formació de les famílies i per llur vinculació amb els centres per mitjà de la carta de compromís educatiu.

2.3.1.1 Llei d'educació de Catalunya

A continuació se citen els articles de la Llei d'Educació de Catalunya que fan referència a la implicació de les famílies a l'àmbit educatiu i es fa una reflexió de cada un d'ells.

Títol III. De la comunitat educativa

Capítol I. Disposicions generals

Article 19. Comunitat educativa i comunitat escolar.

1. La comunitat educativa és integrada per totes les persones i les institucions que intervenen en el procés educatiu. En formen part els alumnes, les famílies, el professorat, els professionals d'atenció educativa i el personal d'administració i serveis, l'Administració educativa, els agents locals, els agents territorials i socials i les associacions que els representen, i també els col·legis professionals de l'àmbit educatiu, l'associacionisme educatiu, les entitats esportives escolars i els professionals, empreses i entitats de lleure i de serveis educatius.

En aquest article observem com les famílies formen part de la comunitat educativa així com els professionals de l'educació i les escoles, entre altres. Serà necessària doncs la col·laboració entre tots els agents per donar resposta la responsabilitat col·lectiva d'educar als infants.

Article 10. Carta de compromís educatiu.

2. Per mitjà de la carta de compromís educatiu s'ha de potenciar la participació de les famílies en l'educació dels fills.

En conseqüència, la carta de compromís educatiu ha d'estar disponible per les famílies per tal que coneguin com poder participar en el centre. Normalment, es pot trobar a les pàgines web dels centres educatius.

Títol VIII. Del professorat i altres professionals dels centres

Capítol I. Exercici de la professió docent

Article 104. La funció docent.

d) Contribuir, en col·laboració amb les famílies, al desenvolupament personal dels alumnes en els aspectes intel·lectual, afectiu, psicomotor, social i moral.

e) Informar periòdicament les famílies sobre el procés d'aprenentatge i cooperar-hi en el procés educatiu.

En aquest apartat, es fa menció a la responsabilitat com a docent de col·laborar amb les famílies i mantenir-les informades de l'aprenentatge del seu fill/a. Al punt "e", és important recalcar que ambdós agents han de cooperar en el procés educatiu, fet pel qual podem afirmar que les famílies a casa han de dedicar temps de qualitat a l'acompanyament escolar de l'estudiant.

Capítol III. Les famílies.

Article 25. Participació de les famílies en el procés educatiu.

2. Les mares, els pares o els tutors dels alumnes matriculats en un centre tenen dret a rebre informació sobre l'evolució educativa de llurs fills. Amb aquesta finalitat, el Departament ha de preveure els mitjans necessaris perquè els centres, el professorat i altres professionals puguin oferir assessorament i atenció adequada a les famílies, en particular per mitjà de la tutoria.

3. Les mares, els pares o els tutors tenen el deure de respectar el projecte educatiu i el caràcter propi del centre, el dret i el deure de participar activament en l'educació de llurs fills, el deure de contribuir a la convivència entre tots els membres de la comunitat

escolar i el dret de participar en la vida del centre per mitjà del consell escolar i dels altres instruments de què es dotin els centres en exercici de llur autonomia.

4. El Govern ha de promoure, en el marc de les seves competències, les mesures adequades per a facilitar l'assistència de mares i pares a les reunions de tutoria i l'assistència de llurs representants als consells escolars i als altres òrgans de representació en què participin.

A l'inici d'aquest article s'exposen els drets de les famílies sobre l'educació dels seus fills/es. Cal destacar els punts 2, 3 i 4, on es fa menció a l'assessorament i atenció adequada a les famílies, el respecte de la família al caràcter propi del centre i la facilitació de l'assistència de pares, mares o tutors legals a les reunions del centre.

Article 27. Suport formatiu a les famílies

1. El Govern ha d'impulsar programes de formació que afavoreixin la implicació de les famílies en l'educació dels fills.

Pel que fa al punt 1 d'aquest article, cal destacar que hi ha moltes famílies que no saben de l'existència d'aquests programes de formació. Una bona manera de fer arribar aquesta informació seria informant des de les escoles aquesta possibilitat de formar-se.

2.3.1.2 Marc curricular

El Decret 119/2015, de 23 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, també contempla a les famílies en alguns dels seus articles.

En aquest decret s'estableix el currículum de l'educació primària, que és la guia d'activitats educatives escolars, aprofundeix en la conceptualització de les competències bàsiques i proporciona línies d'acció adequades als mestres i altres professionals. Dins d'aquest, trobem els següents articles que fan menció a les famílies:

Article 10. Autonomia pedagògica i organitzativa.

3. Els centres han d'establir compromisos amb les famílies, mitjançant la carta de compromís educatiu per donar a conèixer el projecte educatiu de centre o el projecte

educatiu de ZER, incentivar el treball de l'alumne i afavorir la responsabilització de la família i el centre respecte del procés educatiu de l'alumne.

En aquest article es torna a evidenciar com l'educació no és només responsabilitat del centre escolar, sinó també de la família.

Article 12. Acció tutorial.

h) Facilitar a pares i tutors l'exercici del dret i el deure de participar i implicar-se en el procés educatiu dels seus fills. Cada centre ha de confeccionar la seva pròpia carta de compromís educatiu, que, entre els seus continguts específics, ha de recollir els compromisos del centre i la família pel que fa al seguiment de l'evolució dels alumnes.

En resum, des del marc legal s'explicita el deure de participació de les famílies en els centres escolars així com l'obligació de les escoles a facilitar aquesta participació. A més, serà imprescindible la col·laboració de tota la comunitat educativa per assolir una educació de qualitat.

Taula 1. Llei i família

Evidències de la llei de la importància de les famílies	
Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació a Catalunya.	<ul style="list-style-type: none"> Les famílies formen part de la comunitat educativa. La carta de compromís ha de potenciar la seva participació. Els docents han de col·laborar amb les famílies i mantenir-les informades. Atendre adequadament a les famílies des de l'escola. El govern ha d'impulsar programes de formació per aquestes.

2.3.2 Perspectiva psicosocial

La perspectiva social contempla el context en què es troba l'infant i com interacciona amb el món que l'envolta. Aquesta perspectiva està sostinguda bibliogràficament per diferents autors/es que es mencionen a continuació.

Seguint el corrent social, Vygotsky (1979) descriu dos nivells de desenvolupament: el nivell evolutiu real i el nivell de desenvolupament potencial. El primer, recull aquelles activitats que els infants poden realitzar per ells mateixos, de forma independent i que ens indiquen les seves capacitats mentals. En canvi, al segon nivell, s'ajuda a l'infant i es mostra com solucionar un problema, per tant, el nen/a no és independent.

A més, Vygotsky, desenvolupa el concepte de ZDP (Zona de Desenvolupament Proper). Aquest fa referència a aquelles accions que l'infant només pot dur a terme amb interrelació amb altres persones, mitjançant la comunicació i la seva ajuda, però que finalment arribarà a dur-les a terme de forma autònoma i voluntària.

Vila (1995) apunta: *“Para Vygotsky, cuando un niño resuelve un problema con la ayuda de alguien más capaz, no solo aprende a resolver una nueva tarea, sino que, a la vez, incorpora los procedimientos y conocimientos que le permiten, des de su actividad, consolidar nuevas funciones y, en consecuencia, desarrollarse”* (p. 31).

El concepte de ZDP desencadenarà la Teoria de la Bastida de David Wood i Jerome Bruner (1978). Els autors l'entenen com un procés de transferència d'habilitats on l'adult recolza a l'infant en l'aprenentatge. A l'inici rep més suport i de mica en mica es va reduint fins que el nen o nena assoleix l'aprenentatge.

Bruner (1997) afirma que l'educació té lloc també a casa quan la família intenta donar sentit col·lectivament al que ha passat al llarg del dia o quan els infants s'ajuden entre ells per donar sentit al món adult o quan un mestre i un alumne interaccionen en el treball.

Per altra banda, Bárbara Rogoff (1993) ressalta el valor i la transcendència que té per l'infant, la presència, l'acompanyament i l'estímul de l'altre. En aquest procés, l'infant i l'adult estan entrelaçats de manera que les interaccions rutinàries entre ells proporcionen a l'infant oportunitats d'aprenentatge tant implícites com explícites. A més, afirma que com a individu, apren per mitjà d'aquest contacte social, construint ponts entre els

coneixements previs i la informació nova, buscant solucions als problemes i propiciant l'avenç en el desenvolupament cognitiu. A aquest procés l'anomena participació guiada.

Des d'una perspectiva més psicològica, Bronfenbrenner (1977), planteja la visió ecològica del desenvolupament humà, en què dona molta importància a l'estudi del context (ambients ecològics) en els quals ens desenvolupem. L'autor descriu els ambients com un conjunt d'estructures seriades, cada una de les quals cap dins la següent. Aquest model compta amb quatre sistemes: el microsistema, el mesosistema, l'exosistema i el macrosistema. En el nivell més intern es dona l'entorn més immediat que conté la persona, com per exemple la seva casa o classe. Seguidament, es troba el mesosistema, que engloba les relacions entre dos o més microsistemes, com per exemple que la família es relacioni amb l'escola mitjançant una reunió de tutoria.

Així doncs, com bé afirmen aquests autors/es, l'infant necessitarà la interacció amb l'adult i del seu acompanyament, sigui professional de l'educació o família, per tal d'aprendre i fer camí fins a acabar sent autònom en les accions que prèviament s'havien realitzat amb el suport de l'altre. Cal tenir en compte que en tot moment parlen d'acompanyament, en què el protagonista continua sent l'estudiant. Això vol dir que l'adult serà un guia en aquest procés, amb qui l'alumne es recolzarà i caminarà fins a assolir l'aprenentatge. A més, aquesta idea va relacionada amb la importància del context en el qual es desenvolupa l'infant.

Des del meu punt de vista coincideixo amb les idees que s'han mencionat prèviament. Per mi té vital rellevància el fet que l'infant sigui el centre del seu propi coneixement, però sempre pot haver-hi un adult que plantegi i encamini aquesta situació d'aprenentatge. Les famílies, entre altres, seran les responsables d'oferir a l'infant aquesta ajuda, aquest suport que necessiten per seguir el seu procés d'aprenentatge.

Taula 2. Perspectiva psicosocial

Autor/a	Idees que aporten	En comú
Lev Vygotsky	✚ Zona de Desenvolupament Proper.	L'infant aprèn interaccionant amb els elements del seu entorn.
Bárbara Rogoff	✚ L'individu aprèn per mitjà de contacte social.	
Jerome Bruner i David Wood	✚ Teoria de la Bastida. ✚ L'educació també es dona fora l'aula.	
Bronfenbrenner	✚ Ambients ecològics. ✚ Importància a l'estudi del context de la persona.	

2.3.3 Perspectiva de l'escola

Vilà (1998) exposa: *“L'escola ha de fomentar i facilitar la implicació de la família en el procés educatiu mitjançant l'intercanvi d'informació, la col·laboració activa dels pares en les tasques del centre i la seva participació en els òrgans col·legiats de l'escola”* (p.15).

Així amb tot, Pedreira (1995) adverteix: *“Una de las asignaturas pendientes que nos quedan en la escuela es aprender a exteriorizar y explicar lo que hacemos. Algunas veces compartimos experiencias con compañeros y compañeras en encuentros o seminario, però no es habitual dar a conocer nuestro trabajo a aquellas personas que reciben más directamente el fruto de nuestra labor, los padres y madres del alumnado”* (p. 39).

L'autora menciona que no s'ha de tenir cap temor a compartir el que s'ensenya dins l'aula, s'ha de saber per què es fa i mostrar la feina diària a les famílies. D'aquesta manera es podrà valorar la tasca docent i conèixer el dia a dia dels seus fills a l'escola.

2.3.3.1 Accions que es duen a terme des de l'escola

És evident que les escoles han de dur a terme un seguit d'accions per afavorir la implicació de les famílies en l'educació dels seus fills i filles. *“Cada escuela debe buscar recursos para conectar con las familias. Cuidar el primer contacto; favorecer una visita al edificio en el momento de la matriculación [...], presentar al maestro o la maestra que les tocará, informar de los aspectos positivos de la propia escuela”* (Pedreira, 1995, p.40).

A més, la mateixa autora apunta que *“la escuela debe plantearse también en qué ámbitos, además de los estrictamente legales, solicitará o aceptará la participación de los padres y las madres”*.

Segons el Departament d'Ensenyament, l'entrevista inicial és una eina de comunicació i informació a través la qual s'estableix el primer contacte amb la família.

A l'inici de curs, l'escola ofereix una entrevista inicial que ha de permetre establir un vincle amb les famílies, recollir dades sobre l'alumnat i la seva família, donar a conèixer a la família dades de l'escolarització del seu fill/a, intercanviar idees, inquietuds i opinions que permetin entendre l'alumne de manera més integral i arribar a acords i adquirir compromisos sobre l'atenció i el seguiment de l'alumnat i incloure'ls a la carta de compromís educatiu (Departament d'Ensenyament, 2012).

Al llarg d'aquesta entrevista, el tutor/a ha de permetre que la família expressis les seves inquietuds i experiències, donar mostres de comprensió dels seus comentaris, procurar que el contingut de l'entrevista no respongui només als interessos dels docents sinó també als de la família. El Departament d'Ensenyament ofereix un model d'entrevista per tal d'orientar als docents com dur-ne a terme una.

2.3.3.2 Documentació de centre i família

“Els centres públics han de publicar els documents de gestió que es detallen a continuació, de manera accessible, al web del centre i a la resta de sistemes d'informació interns: el Projecte Educatiu de Centre (PEC) [...] i les Normes d'Organització i Funcionament del Centre (NOFC)”. (Generalitat de Catalunya, 2021).

És a dir, totes les accions que es duen a terme amb les famílies i la participació d'aquestes en el centre escolar han d'estar recollides en la documentació. Així doncs, per entendre la visió que té l'escola (Baix Penedès), sobre l'acompanyament escolar de les famílies, es tindrà en compte el punt 4.3.1 titulat *“àmbit humà en referència a la família”* del Projecte Educatiu de Centre, la Carta de Compromís i les Normes d'Organització i Funcionament del Centre.

Per una banda, *“El Projecte Educatiu contribueix a impulsar la col·laboració entre els diversos sectors de la comunitat educativa i la relació entre el centre i l'entorn social”* (Generalitat de Catalunya, 2021).

Les accions establertes en el projecte de l'escola escollida són:

- Mantenir unes relacions entre família i professorat sistemàtiques, formalitzades i assumides pels dos estaments i vetllar pel seu desenvolupament i millora. Orientar a les famílies, coordinadament amb l'AMPA, en tots els hàbits de comportament bàsics que hauria d'assolir l'alumnat per tenir més facilitats en l'aprenentatge.
- Potenciar que la família participi tant en el seguiment escolar dels fills com en les decisions acadèmiques que aquests prenen.
- Potenciar, a nivell institucional, les relacions amb l'AMPA, per tal de dur a terme projectes comuns i de contrastar parers respecte a la marxa de l'escola.
- Facilitar el coneixement del Projecte Educatiu, R.R.I i altres documents a la família.
- Informar a les famílies sobre l'evolució dels seus fills i filles a través d'informes entregats a mà als alumnes.

- Impulsar que les famílies coneguin, comparteixin i compleixin els acords firmats en la carta de compromís.

Un altre document que s'ha de poder consultar són les Normes d'Organització i Funcionament del Centre (NOFC). Observem que el centre, en l'apartat 2.6 d'aquest document, descriu la relació que estableix amb la comunitat educativa.

A conseqüència de la situació d'emergència de la pandèmia el centre va establir que: *“Les famílies es mantindran informades, principalment a través de notes, correu electrònic, telèfon, Dinantia, pàgina web i Instagram. A més, continuem treballant en l'ús de la plataforma Moodle. Malgrat tot, quan sigui necessari, es comunicarà de forma presencial mantenint les mesures de seguretat necessàries (distanciament, higiene de mans, mascareta, etc.)”* (Escola del Baix Penedès, 2021).

Finalment, família i direcció han de firmar la Carta de Compromís. Tal com afirma el Departament d'Ensenyament (2021): *“Per afavorir l'èxit educatiu de tot l'alumnat és imprescindible establir un marc de relacions i compromisos entre les famílies i els centres educatius. Les funcions i rols competencials de la família i l'escola són diferents, però complementaris i, per tant, la coherència entre les diferents actuacions ha de facilitar l'èxit de l'acció educativa”*.

Per fer això possible, *“Els continguts comuns de la carta s'han de formular amb la participació de la comunitat escolar, especialment dels professionals de l'educació i de les famílies, i han de ser aprovats pel consell escolar. Cada centre educatiu ha de concretar la seva carta de compromís educatiu d'acord amb els principis, objectius, criteris i valors del projecte educatiu.[...] Aquest document anirà signat pel pare, mare o tutor/a legal de l'alumne/a i per la direcció del centre educatiu públic o la persona titular del centre privat concertat o, en el seu nom, per qui disposin les normes d'organització i funcionament del centre”* (Departament d'Ensenyament, 2021).

Una altra documentació amb la qual ha de comptar el centre és el Pla d'Acollida que *“defineix els processos a seguir durant l'arribada de nous membres de la comunitat escolar (alumnes, professorat, famílies, PAS, etc.) i ha de crear una estructura organitzativa que permeti plantejar l'acollida com un procés gradual i seqüenciat en el temps, no quedant restringida a un primer contacte o trobada inicial”* (Departament d'Ensenyament, 2021).

2.3.3.3 El pas d'Educació Infantil a Educació Primària.

Escola i família comparteixen un objectiu principal: el ple desenvolupament dels alumnes. Així amb tot, la col·laboració no serà la mateixa sempre. *“La col·laboració entre pares i mestres serà diferent, en alguns aspectes, segons l'etapa educativa en què es trobin els alumnes. Caldrà adequar-la als diferents moments evolutius dels nens i les nenes”.* (Vilà, 1998, p.15). Per tant, no hi haurà el mateix acompanyament escolar a educació infantil que a educació primària.

“L'escola infantil és, abans de res, un context de vida social en el qual els diversos membres que la componen, infants i mestres, però també els pares han de sentir-se implicats en un resultat comú que representarà un benefici per a tots. Aquest ha de ser el missatge que orienti a viure l'escola com una petita comunitat que s'alimenta i creix en virtut del clima social que transmet” (Galardini, 2012, p.10). Per fer-ho possible s'hauran de crear llocs que convidin a les famílies a participar. Per tal de fer una acollida càlida, es pot condicionar el vestíbul de l'escola amb penja-robes, sofàs, taula amb material per les famílies, entre altres.

“És cert que no sempre és fàcil superar els condicionants que tendeixen a donar a l'entrada de l'escola un aire institucional, esdevé llavors un lloc anònim, fred i sovint ple d'avisos que fan servir un llenguatge burocràtic i que es limiten a recordar obligacions a les famílies, com ara pagar la quota o arribar a l'hora” (Galardini, 2012, p.12). Aquest és el fet que s'ha d'evitar, cal que l'escola sigui un espai d'acollida. De la mateixa manera, els pares poden participar preparant alguna cosa útil per a l'escola i per personalitzar l'infant dins del grup. Així, amb gestos simples, la família pot contribuir també a la continuïtat entre casa i escola, tal com afirma Galardini (2012).

A educació infantil, *“Per tal de planificar conjuntament les actuacions educatives, serà convenient: mantenir reunions a la iniciació del curs per tal d'establir les grans línies d'actuació conjunta. Aquests contactes seguiran al llarg del curs, sempre que es cregui convenient o necessari per a les dues parts. Articular la col·laboració activa dels pares en la gestió econòmica, el menjador, les sortides escolars, pares encarregats de curs, etc. Estimular els pares a participar en els òrgans col·legiats del centre (Associació de pares, Consell escolar, etc.)”* (Vilà, 1998, p.20). Aquesta planificació d'actuacions educatives haurà de seguir durant l'educació primària, adaptant-les al nou nivell.

2.3.4 Perspectiva de la família

Grolnick y Slowiaczek (1994), entenen que participar és dedicar recursos per part dels pares cap a l'infant a partir de la participació conductual, de la participació cognitiva-intel·lectual i de la participació personal. La primera és quan els pares participen en les activitats de casa i de l'escola. La segona, el nen/a és exposat a activitats que l'estimulen intel·lectualment i per últim, la participació personal que implica mantenir-se informat i estar al corrent de la conducta dels seus fills/es a l'escola.

Domingo (1998) ens presenta l'escola de pares com: “[...] una institució oberta i flexible, tot i que tingui matisos formalitzats (horari, periodicitat, lloc de trobada, etc.) que serveixen de suport i referent. Allò que és important són les famílies i el grup mateix, el seu creixement com a tal i el canvi d'actituds personals i grupals” (p. 64).

“Quan parlem d'escola, partim d'un concepte ampli, com un espai cultural i una comunitat educativa democràtica que aposta per formar persones capaces de pensar críticament i que senten la necessitat (tot i ser inconscient), d'implicar-se individualment i col·lectivament en una societat escolar i familiar més equilibrada i madura, no tan preocupada per aconseguir títols o millorar les qualificacions escolars dels fills” (Domingo, 1998, p.64).

Així doncs, l'escola de pares serà un espai de formació i reflexió on adults comparteixin experiències i vivències amb l'objectiu de millorar en la pràctica educativa.

2.4 Característiques d'un bon acompanyament escolar a primer de primària

Després d'haver contemplat diferents perspectives per entendre el concepte “acompanyament”, es pretén fer un agrupament de totes aquelles característiques que ha de recollir aquest procés per tal que sigui adequat.

És evident que un bon acompanyament escolar per part de les famílies té un impacte positiu directe en el rendiment dels infants, aquest fet l'hem pogut afirmar en diferents articles i documents redactats per varietat d'autors/es. Veiem doncs què és el que poden fer les famílies per ajudar als seus fills/es.

Tal com exposa la psicòloga Maria Jesús Comellas (2019), a la pàgina del Departament d'Educació, és important veure que aquests dos col·lectius comparteixen un mateix repte i que si es crea aquest clima de confiança i comunicació disminuiran moltes de les barreres que a vegades sorgeixen i hi haurà moltes menys dificultats per compartir aquest procés de creixement i d'aprenentatge. Aquest treball cooperatiu permetrà que els pares i mares coneguin què és el que els seus fills/es estan treballant a l'escola i, per tant, podran aplicar els aprenentatges a la vida diària, dient per exemple: "pots fer la llista de la compra perquè ja saps escriure". Això permetrà que els nens/es s'adonin que allò que estan aprenent a l'escola és útil i els fa més autònoms i competents.

El contacte es pot mantenir a través de diferents canals com pot ser el telèfon, el correu electrònic, demanant una entrevista, a la sortida de l'escola, etc. És en aquest moment quan es pot posar en comú el que s'observa a casa i a l'escola i poder detectar així qualsevol dificultat.

La família pot afavorir oferint un espai al fill perquè tot allò que es fa a l'escola pugui donar-se a casa. En cas de no disposar d'aquest, es pot accedir a biblioteques i altres institucions. Convé que l'espai estigui ben il·luminat, sense gaire soroll ni objectes que puguin desconcentrar als fills/es.

És rellevant que si l'infant demana ajuda per fer els deures no se li doni sempre, ja que si no es podrien acabar desconnectant de l'escola perquè saben que a casa els ajudaran. El nen/a sap que té deures, sap que a classe se li ha explicat i sap que té recursos, per tant, el paper de la família aquí serà afavorir que el nen/a assumeixi aquesta responsabilitat i l'autonomia per fer-los.

Es pot ajudar els fills/es a ser exigents amb les seves responsabilitats diàries i a marcar-se objectius i a planificar-se per aconseguir-los. És interessant que es valori l'esforç, la constància, la dedicació i el progrés dels infants en les tasques diàries.

És rellevant també interessar-se per les relacions amb els companys de classe, professors, monitors, i contribuir des de casa per tal que els fills/es mostrin una actitud positiva a l'aula.

Taula 3. Característiques d'un bon acompanyament escolar

IDEES RELLEVANTS SOBRE UN BON ACOMPANYAMENT ESCOLAR
Bona comunicació i relació família-escola.
El context familiar és un lloc idoni i òptim per poder transmetre i aplicar els aprenentatges que es donen a l'escola, fet que reforça la seva motivació i eficàcia.
Disposar d'un espai que permeti realitzar els deures
Equilibri entre la confiança i l'exigència que és el que transmet la possibilitat de ser responsable i adquirir autonomia per aquest aprenentatge.

3. Marc metodològic

El marc metodològic engloba diferents apartats per descriure el que i el com s'ha fet. En primer lloc, es descriu el supòsit de partida, seguidament es detalla els objectius, el disseny, la metodologia emprada, la mostra i els instruments de recollida de dades. Per acabar, els resultats obtinguts de la investigació.

3.1 Supòsit de partida

La meua inquietud pel tema desenvolupat en el treball sorgeix després d'haver observat i detectat el poc acompanyament escolar que reben alguns infants per part de les seves famílies en dues escoles del Baix Penedès.

Al marc teòric s'ha desenvolupat l'acompanyament escolar de les famílies en un context determinat. Tal com s'ha documentat al punt 2.4, aquest acompanyament és imprescindible per l'èxit del procés ensenyament - aprenentatge. El contacte escola – famílies ha d'estar present sempre i és per això que és necessari que els dos agents coneguin les accions que afavoriran aquesta comunicació.

Amb el marc metodològic es pretén elaborar un pla de millora del Projecte Educatiu del Centre (PEC) de l'escola escollida. Per fer-ho, s'han dut a terme tres entrevistes (una a una mestra de l'escola i les altres dues a famílies de la classe de primer de primària) i s'ha fet una anàlisi de documents que ofereix el centre.

Elaborar la proposta de millora permetrà en un futur posar en pràctica des d'una escola les accions necessàries per millorar aquest acompanyament escolar de les famílies i es podrà continuar la investigació més enllà d'aquest treball.

Per iniciar el marc metodològic s'ha partit de la següent pregunta d'investigació:

Com es pot fomentar l'acompanyament escolar de les famílies?

3.2 Objectius de la investigació

La finalitat de la investigació és fomentar l'acompanyament escolar de les famílies mitjançant un pla de millora de l'apartat corresponent del Projecte Educatiu de Centre.

Per arribar a aquesta finalitat m'he plantejat els següents objectius específics:

- Analitzar la documentació que ofereix el centre a les famílies en el Projecte Educatiu del Centre.
- Identificar les accions que es duen a terme des del centre escolar escollit per desenvolupar l'acompanyament escolar de les famílies.
- Valorar la visió dels mestres i famílies amb relació al procés d'acompanyament que s'està duent a terme actualment en el centre.

3.3 Metodologia

L'aproximació metodològica s'ha desenvolupat des d'una visió sociocrítica, ja que es basa a elaborar una anàlisi social d'un context per conèixer els elements i fer una reflexió del que és un bon acompanyament escolar amb l'objectiu d'elaborar una proposta de millora del punt de les famílies en el Projecte Educatiu de Centre.

La investigació té un enfocament qualitatiu, ja que s'ha analitzat una realitat amb un conjunt de variables que no es poden controlar i, per tant, no s'intervé directament en aquesta. Això s'ha dut a terme des d'una perspectiva holística, tenint en compte tots els elements que envolten l'educació dels infants.

Per fer tot això s'ha fet, en primer lloc, un anàlisi documental del contingut del PEC amb relació a l'acompanyament escolar de les famílies. En segon lloc, per captar la visió de la comunitat educativa s'ha desenvolupat una entrevista semiestructurada a una mestra i a dues famílies. Les seves respostes han estat recollides per escrit al mes d'abril a causa de la situació de pandèmia.

En tercer lloc, s'ha comparat les respostes per poder reflexionar i plantejar una proposta de millora que englobi les necessitats d'un bon acompanyament.

La raó pel qual s'ha escollit aquest instrument és per aproximar-se a l'opinió de dos agents protagonistes en el procés ensenyament – aprenentatge, docent i família. A més, atès que són agents que formen part de l'escola escollida, ens permetrà conèixer amb més detall les accions que duu a terme aquesta i les que duen a terme els pares. També s'ha utilitzat l'observació i anàlisi de la lectura i estudi del PEC del centre per tal de poder proposar les millores pertinents.

El treball ha seguit un cronograma pactat entre el meu tutor i jo, marcant les entregues que s'havien d'anar assolint durant el transcurs del curs.

A la següent taula es detalla en quin mes s'ha anat executant cada tasca del treball.

Taula 4. Cronograma

Desenvolupament del treball	Octubre	Novembre	Desembre	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig
Elecció del tema	X							
Introducció i justificació del tema escollit		X						
Redacció dels objectius		X						
Recerca bibliogràfica		X	X	X	X	X	X	
Redacció del marc teòric			X	X	X	X	X	
Plantejament marc metodològic					X			
Elaboració d'entrevistes						X		
Anàlisi de la documentació del centre						X	X	
Desenvolupament marc metodològic						X	X	X
Conclusions finals								X

3.4 Mostra/població

La mostra escollida per la realització de la investigació han estat tres membres de la comunitat educativa: una docent de l'escola del Baix Penedès del curs de primer de primària i dos pares de dos estudiants de la mateixa classe.

La tutora de la classe de primer (professional entrevistada) compta amb una experiència de setze anys com a mestra, dotze dels quals ha exercit a l'escola escollida. Els pares tenen cinc anys d'experiència amb el centre.

L'escola de la qual formen part és un centre de titularitat pública on el baix nivell d'instrucció dels pares, el nombre d'alumnes nouvinguts (la majoria d'alumnat és immigrant), el nombre d'alumnes d'educació especial i la situació laboral en què es troben les famílies són algunes de les característiques que van fer que aquest centre fos catalogat fa uns anys com centre de màxima complexitat.

He cregut pertinent escollir aquesta mostra, ja que engloba el tractament de la participació de les famílies al centre des de dues perspectives diferents: la de docent i la de la família i ho fa en el context on vaig poder evidenciar la manca d'aquest acompanyament.

A més, la direcció de l'escola m'ha proporcionat el Projecte Educatiu del Centre. Per tant, amb les entrevistes, que em proporcionen diferents opinions de com s'està tractant l'acompanyament al centre, i amb la documentació oficial de l'escola, podem reflexionar sobre el tractament del tema i plantejar-ne una proposta de millora.

3.5 Instruments de recollida de dades

És rellevant escollir un instrument de recollida de dades adequat per tal que ens permeti abraçar els objectius proposats a la investigació.

Els instruments escollits per fer l'estudi han estat l'entrevista, el diari de camp i els documents de centre (Projecte Educatiu de Centre, Carta de Compromís i les Normes d'Organització i Funcionament del Centre).

Grawitz (1984); Aktouf (1992) i Mayer i Ouellet (1991) afirmen el següent *“La entrevista se define como la conversación de dos o más personas en un lugar determinado para tratar un asunto. Técnicamente es un método de investigación científica que utiliza la comunicación verbal para recoger informaciones en relación con una determinada finalidad”* (tal com citen López i Deslauriers, 2011).

Observem doncs que **l'entrevista** s'adequa perfectament a les necessitats d'aquesta investigació. S'ha realitzat una a una docent de l'escola i dues a parets de l'escola d'alumnes de primer de primària. (Vegeu annex 1, 2 i 3)

Primerament, s'ha reflexionat sobre la finalitat de les entrevistes que és la recollida d'evidències dels sabers dels entrevistats sobre el concepte d'acompanyament escolar i poder conèixer les seves sensacions sobre el tractament d'aquest des de l'escola. Per redactar les preguntes s'ha fet del més general al més específic. Hi ha dos tipus de preguntes unes de caràcter més teòric i unes altres d'opinió personal. A més, en els dos models d'entrevista s'han redactat preguntes semblants per facilitar les conclusions.

Després de redactar les preguntes s'han enviat a dos docents de la universitat per tal que validessin l'instrument.

Seguidament, em vaig posar en contacte amb la direcció del centre per correu electrònic, per tal d'informar de la participació de persones integrants de l'escola en l'estudi del meu treball.

Finalment, vaig contactar amb la tutora de primer per acordar una cita. Per motius de la pandèmia, les tres entrevistes han estat trameses per correu i les han contestat per escrit.

Un altre instrument que s'ha utilitzat ha estat el **diari de camp** que “[...] està pensat com una manera de recollir en forma textual tots els aconteixements i experiències que passen a la vida quotidiana d'un estudiant del practicum en els Centres-contextos d'aprenentatge” (Albertín, P.; Cabruja, T. i Villar,E. (2009). Durant la realització del pràcticum vaig poder anar anotant situacions que em cridaven l'atenció respecte a l'acompanyament escolar de les famílies. Gràcies a l'**observació** i a les anotacions he pogut ser conscient que el tema de l'acompanyament escolar ja em cridava l'atenció abans d'haver d'escollir un tema pel meu treball.

Finalment, s'ha recollit mitjançant una taula dades del Projecte Educatiu de l'Escola. Aquest recull el tractament de l'acompanyament escolar des de l'escola.

3.6 Resultats

Els resultats s'obtenen a partir de l'anàlisi de les entrevistes realitzades i del Projecte Educatiu de Centre.

Per recollir els resultats s'ha fet en tres taules per facilitar la interpretació i comparació d'aquests.

En primer lloc, s'ha adjuntat les respostes de les entrevistes de les dues famílies i s'ha fet una comparació per tal d'analitzar si aquestes compten amb opinions semblants i quina és la perspectiva general de les famílies entrevistades. Les cel·les pintades de color rosa indiquen diferències en les respostes dels participants.

En segon lloc, coneixent el punt de vista de les famílies, s'ha comparat les preguntes fetes en les diferents entrevistes (famílies i mestra), per tenir clar quines respostes es podien comparar per extreure'n conclusions en el següent punt.

En tercer lloc, s'ha portat a cap una tercera taula per comparar els punts del Projecte Educatiu de Centre amb les respostes de les entrevistes.

A continuació es poden observar les diferents taules, que permeten extrapolar les idees més rellevants a tenir en compte per abraçar la pregunta inicial que ens hem qüestionat.

Taula 5. Comparació entre les respostes de les famílies a les entrevistes.

Comparació entre famílies i mestra	Família 1	Família 2
Pregunta 1	Mare	Mare
Pregunta 2	5 anys	5 anys
Les dues famílies porten el mateix temps al centre fet que ens ajuda a l'hora de comparar opinions.		
Pregunta 3	Sí	Sí
Les dues famílies han consultat el Projecte Educatiu de Centre alguna vegada.		
Pregunta 4	Sí, a la pàgina web	Sí
Les dues famílies coneixen on poden trobar els documents del centre. Una especifica que a la web de l'escola. Actualment, no hi és, per tant, es dedueix que els va consultar fa temps.		
Pregunta 5	Ajudar amb les tasques diàries, col·laborar a casa amb la compra, etc.	Guiar al nen en l'etapa escolar
La família 1 utilitza el terme ajudar i diàriament mentre que la família 2 utilitza el terme guiar i etapa escolar. A més, la família 1 relaciona l'acompanyament escolar amb la utilització dels coneixements que adquireix a l'escola per aplicar-ho a la vida quotidiana (com per exemple fer la compra).		
Pregunta 6	No.	Des de la pandèmia com presencialment no es poden fer moltes coses via email ens envien coses per poder treballar a casa i ajudar en el seu aprenentatge.
Les famílies no mencionen específicament les accions que duu a terme el centre.		
Pregunta 7	No	Sí
La família 1 no sap quines accions es duen a terme per fomentar l'acompanyament escolar en el pas de p5 a primer, la família 2 sí que ho sap, però no les menciona. Això demostra que tot i que les dues famílies han consultat el PEC, n'hi ha una que no té clares les accions.		
Pregunta 8	No perquè no vaig prestar atenció perquè no em corresponia.	Sí
La família 1 afirma que no li corresponia saber quines accions es duen a terme l'any passat per fomentar l'acompanyament. La família 2 sí que les coneix.		
Pregunta 9	Sí	Sí
Ambdues famílies afirmen que els agradaria ser més participants de l'educació del seu fill a l'escola.		
Pregunta 10	Sí	Sí
Les dues famílies corroboren que l'acompanyament escolar és molt rellevant pels infants.		
Pregunta 11	Si, depèn del temps que tinguí la família, de la comprensió familiar i d'anar totes a una.	Si, la implicació de la família ajuda molt

La família 1 detalla que la situació familiar influència i menciona sobretot el temps i el com es fa. La família 2 afirma que la implicació de la família ajuda molt, per tant, concloc que depèn de la situació familiar podrà haver-hi un acompanyament o un altre.		
Pregunta 12	No	Si
La família 1 creu no tenir la informació suficient per fer un bon acompanyament, la família 2 creu que sí que la té. Cal destacar que en la següent pregunta, la família 2 contesta que intenta col·laborar en el que pot i com pot, per tant, possiblement li falta una mica d'informació de com pot ajudar.		
Pregunta 13	Amb les pautes que he rebut. Coordinació en les tasques, esquemes del dia, etc.	Intento que m'expliqui què treballa i com treballa i així col·laborar en el que puc i com puc.
La família 1 es basa en les pautes que ha rebut des de l'escola, la família 2 es basa en el que li diu la filla. Això demostra que la família 1 ha donat importància a les pautes que ha rebut (possiblement personalment) des de l'escola.		
Pregunta 14	Amb reunions trimestrals	Parlant amb la nena i molta comunicació amb la mestra.
La família 1 responsabilitza el seguiment de l'educació del seu fill en la reunió trimestral que duu a terme amb la tutora. La família 2 parla sovint amb la filla i també es comunica molt amb la mestra.		
Pregunta 15	Per email o en persona a la porta de sortida.	Via email i presencialment quan és molt important
Les dues famílies contacten amb la mestra per correu i presencialment quan s'escau.		
Pregunta 16	Posar-nos al dia amb les matèries i nivells que fas, així a casa podem fer reforç junt amb les tasques diàries,	El centre ja fa moltes coses. Penso que fa falta més implicació per part de moltes famílies.
La família 1 proposa estar al corrent de les matèries i el nivell en què es duen a terme mentre que la família 2 afirma que el centre ja fa moltes coses. Fa una crítica a la poca implicació per part d'algunes famílies.		
Pregunta 17	NO	Per part del centre si, no puc dir el mateix d'alguns pares.
La família 1 creu que no se li dona prou importància a aquest acompanyament. La família 2 creu que des del centre sí, però altra vegada fa crítica a altres famílies.		

Nota. La taula permet comparar les respostes de les entrevistes de les dues famílies del centre escollit.

Taula 6. Comparació entre les respostes de les famílies i la mestra a les entrevistes.

Categoria	Pregunta de l'entrevista de les famílies	Pregunta entrevista mestra
Anys al centre	Pregunta 2: Quants anys fa que el teu fill està inscrit en aquest centre escolar?	Pregunta 1: Quants anys d'experiència tens com a mestra? I en aquest centre escolar?
Definició acompanyament escolar.	Pregunta 5: Què entens per acompanyament escolar?	Pregunta 3: Què entens tu per acompanyament escolar de les famílies?
	Les tres entrevistades coincideixen en el fet que l'acompanyament escolar són aquelles accions que pot fer la família per ajudar i guiar al nen en l'etapa escolar (incloent-hi les tasques diàries).	
Accions des del centre	Pregunta 6: Coneixes quines accions duu a terme el centre per fomentar la implicació de les famílies en l'aprenentatge dels seus fills? En cas afirmatiu, quines són? Pregunta 8: coneixes quines accions es van fer l'any passat des del centre per promoure aquest bon acompanyament escolar?	Pregunta 4 Quines accions globals fa l'escola en relació amb les famílies? Ho recull en algun document?
	La mestra menciona diferents accions que duu a terme el centre. Les famílies no mencionen accions, sinó que apunten que des de l'escola envien correus amb feina que poden fer a casa.	
De p5 a 1r	Pregunta 7: Estàs al corrent d'aquelles accions que fa el centre per promoure el bon acompanyament escolar en el pas de P5 a 1r?	Pregunta 5 Quines accions fa el centre per les famílies en relació amb el canvi d'etapa de P5 a 1r?
	Hi ha una família que sí, tot i que no ho justifica i una família que no. La tutora menciona superficialment algunes accions, com per exemple les reunions abans d'iniciar el curs.	
Proposta millora accions centre	Pregunta 16: Quines accions creus que es podrien dur a terme des del centre escolar per millorar la participació de les famílies en l'educació dels seus fills/es?	Pregunta 6: com creus que aquestes accions influeixen després en

		<p>l'acompanyament escolar dels infants?</p> <p>Pregunta 8: Quines accions creus que es podrien dur a terme per millorar la participació de les famílies en l'educació dels seus fills/es?</p> <p>Pregunta 14: coneixes accions d'altres centres escolars que afavoreixin el bon acompanyament escolar de les famílies?</p>
	<p>La família 1 proposa conèixer què estan fent a les matèries i en quin nivell per poder ajudar al seu fill. La família 2 creu que el centre ja fa moltes coses. La mestra suggereix obrir més l'escola a les famílies, que puguin venir a explicar un conte, a ajudar al carnaval, etc.</p>	
Informació oferta des del centre	<p>Pregunta 12: Creus que tens la informació suficient per fer un bon acompanyament escolar al teu fill?</p> <p>Pregunta 10: Creus que és important informar a les famílies de com poden fer aquest acompanyament?</p>	<p>Pregunta 9: Creus que el centre podria oferir més informació a les famílies de com fer un bon acompanyament escolar?</p> <p>Pregunta 7: l'escola informa directament a les famílies sobre les possibilitats de l'acompanyament escolar?</p>
	<p>La família 1 opina que no té prou informació i que sí que és rellevant informar a les famílies de l'acompanyament escolar. La família 2 creu que sí que té prou informació. La tutora afirma que hi ha moltes famílies que no tenen gens clar com fer aquest acompanyament. A més, afegeix que a causa de la tipologia de famílies que hi ha al centre caldria oferir més informació de la que s'ofereix.</p>	
Comunicació	<p>Pregunta 15: Com et comuniqués amb la tutora i per quin mitjà de comunicació?</p> <p>Pregunta 14: com fas el seguiment de l'educació del teu fill/a?</p>	<p>Pregunta 10: Quines accions realitzes com a tutora en relació amb l'acompanyament escolar de les famílies?</p>
	<p>Les famílies afirmen comunicar-se via email i a la sortida de l'escola puntualment. La família 2 fa el seguiment conversant amb la filla i la tutora, la família 1 fa el seguiment amb les reunions trimestrals. La tutora té contacte</p>	

	directe cada dia amb les famílies si s'escau, si no informa a través de les reunions, etc.	
Participació de les famílies i situació familiar	Pregunta 11: creus que la situació familiar influencia en aquest acompanyament? Com?	Pregunta 11: Creus que hi ha un impacte directe en els infants quan la família participa en l'escola? Per què?
	Totes coincideixen que l'acompanyament escolar té un impacte positiu en els infants i que sí que influeix la situació familiar.	
Accions de les famílies	Pregunta 13: Com ajudes al teu fill a casa en relació amb el que fa a l'escola?	Pregunta 12: Quines accions fan les famílies des de casa en coordinació amb l'escola per ajudar als seus fills/es? Pregunta 13: En cas de ser mare, com ajudes des de casa a l'hora de fer aquest acompanyament?
	La família 1 diu que ajuda al seu fill amb les tasques que ha rebut. La família 2 intenta que el fill expliqui el que treballa i com ho treballa per poder ajudar en el que pot. La tutora apunta que hi ha moltes famílies que no donen importància al que es treballa a l'escola. Personalment amb les seves filles sí que li dona molta importància i s'interessa amb les relacions amb els companys i mestres, està pendent que presenti els deures, entre altres.	
Importància	Pregunta 17: Creus que realment se li dona la importància que mereix a aquest acompanyament?	Pregunta 15: Creus que realment se li dona la importància que mereix a aquest acompanyament?
	Totes coincideixen en que no se li dona prou importància a l'acompanyament escolar. La família 1 remarca que per part del centre sí però per part dels pares no.	

Nota. Aquesta taula relaciona les preguntes realitzades a les entrevistes de les famílies amb les de la mestra.

Seguidament, s'adjunta la taula 7. Si s'analitzen els punts del Projecte Educatiu de Centre, s'observa que es tracten de forma superficial, però en cap moment es detallen quines accions poden dur a terme les famílies des de casa per col·laborar en l'educació dels seus fills.

Taula 7. Comparació entre PEC i respostes de les entrevistes

Punts del PEC	Respostes d'entrevistes
<p>Mantenir unes relacions entre família i professorat sistemàtiques, formalitzades i assumides pels dos estaments i vetllar pel seu desenvolupament i millora. Orientar a les famílies, coordinadament amb l'AMPA, en tots els hàbits de comportament bàsics que hauria d'assolir l'alumnat per tenir més facilitats en l'aprenentatge.</p>	<p>La mestra detalla els moments en què escola i família es comuniquen per fets puntuals com és a la sortida de l'escola i mitjançant les agendes escolars. També s'utilitza la web de l'escola per penjar imatges de diferents activitats i excursions. A més de manera sistemàtica s'usa el DINANTIA, les reunions d'inici de curs i les entrevistes amb el tutor/a. En el canvi de p5 a 1r es realitza una reunió al juny d'aspectes generals i una al setembre per explicar com es treballa.</p> <p>Es detalla superficialment a les famílies com poden ajudar als seus fills/es.</p> <p>La família 1 opina que no té prou informació sobre com dur a terme un bon acompanyament escolar tot i que ha rebut per part de la tutora algunes pautes.</p> <p>La família 2 opina que sí que reben prou informació. Ambdues mantenen majoritàriament el contacte per correu o a la porta de l'escola tal com ha afirmat la mestra, a part de reunions individuals.</p>
<p>Potenciar que la família participi tant en el seguiment escolar dels fills com en les decisions acadèmiques que aquests prenen.</p>	<p>El seguiment es fa majoritàriament a l'entrevista trimestral. En algunes ocasions es comuniquen a la porta de l'escola o amb l'agenda, però no hi ha una comunicació establerta setmanalment.</p> <p>A ambdues famílies els agradaria poder participar més en l'educació escolar del seu fill/a.</p>
<p>Potenciar, a nivell institucional, les relacions amb l'AMPA, per tal de dur a terme projectes comuns i de contrastar parers respecte a la marxa de l'escola.</p>	<p>Actualment, el centre compta amb AMPA, però l'any passat no n'hi havia. Amb això s'evidencia la dificultat de participació de les famílies.</p>
<p>Facilitar el coneixement del Projecte Educatiu, R.R.I i altres documents a la família.</p>	<p>Ambdues famílies han llegit el PEC i l'han pogut consultar. Malgrat que en l'actualitat no es pot trobar a la web del centre.</p>

Informar a les famílies sobre l'evolució dels seus fills i filles a través d'informes entregats a mà als alumnes.	En finalitzar el trimestre s'entrega un informe a cada alumne amb les notes.
Impulsar que les famílies coneguin, comparteixin i compleixin els acords firmats en la carta de compromís.	Mitjançant les reunions d'inici de curs.

Nota. Aquesta taula recull els punts del Projecte Educatiu del Centre de l'apartat d'àmbit familiar i prova la seva posada en pràctica mitjanant les respostes dels agents entrevistats.

4. Conclusions

Després d'haver examinat els resultats obtinguts de les entrevistes i d'haver-ho comparat amb el Projecte Educatiu de Centre, redacto unes conclusions que recullen els aspectes més destacables de la investigació i la meva opinió personal sobre el tema.

L'objectiu principal del treball ha estat conèixer com es pot fomentar l'acompanyament escolar de les escoles per poder proposar posteriorment el meu pla de millora. En finalitzar l'estudi s'ha pogut redactar el pla tenint en compte els coneixements adquirits, evidenciant l'assoliment d'aquest objectiu.

D'altra banda, s'havien plantejat objectius específics que eren: “*Analitzar la documentació que ofereix el centre a les famílies en el Projecte Educatiu del Centre*”, “*Identificar les accions que es duen a terme des del centre escolar escollit per desenvolupar l'acompanyament escolar de les famílies*” i “*Valorar la visió dels mestres i famílies amb relació al procés d'acompanyament que s'està desenvolupant actualment en el centre*”. Aquests, s'han pogut assolir mitjançant l'anàlisi de les entrevistes realitzades alguns participants de la comunitat educativa i la consegüent comparativa amb la documentació del centre.

Per iniciar la investigació em vaig plantejar la següent pregunta: ***Com es pot fomentar l'acompanyament escolar de les famílies?***

Amb els resultats de l'estudi i tenint en compte la bibliografia aportada, puc donar resposta al supòsit de partida del marc metodològic.

Recordem que autors/es com Vilà (1998) o Marina (2014) indiquen que pares i mares han de mantenir una gran col·laboració per tal d'obtenir uns resultats millors. Vázquez, Sarramona i Vera (2004) afegixen que escola i família queden limitades si no treballen conjuntament i a més, si no ho fan, poden provocar contradiccions en els processos formatius dels infants. Tanmateix, López (2003) anuncia que tot i que tothom defensa aquesta tasca compartida, la comunicació entre escola i família no sempre és fluida i respectuosa.

Amb l'entrevista realitzada a la mestra s'evidencien aquestes idees afirmant que la participació de la família en l'acompanyament escolar augmenta la motivació dels infants i té un impacte positiu, ja que són conscients del que es treballa a l'escola i de l'evolució

del seu fill/a (Resposta pregunta 6 i 11). Les dues famílies comparteixen amb la mestra la visió de la importància d'aquest acompanyament escolar i coneixen el significat del terme, definint-lo com aquelles accions que pot fer la família per ajudar i guiar al nen en l'etapa escolar.

Per altra banda, la tutora menciona que el contacte normatiu amb les famílies es duu a terme trimestralment, mentre que ocasionalment poden comunicar-se a l'entrada o sortida de l'escola (resposta pregunta 10), fet que reafirmen les dues famílies entrevistades. Aquestes expressen el desig de poder ser més participants de l'educació dels seus fills/es.

Es pot concloure que tota la comunitat educativa coneix el terme d'acompanyament escolar i en sap les conseqüències positives, però actualment es necessita cercar accions on puguin participar tots els agents. González (2014) planteja la idea que per aconseguir aquesta col·laboració entre pares i escola hem de buscar fórmules de participació, vies de comunicació, etc.

La tutora de primer descriu les accions que duu a terme l'escola per estar en contacte amb la família. La possibilitat de contacte diari amb el mestre durant els primers cursos per comentar aspectes puntuals i la comunicació via DINANTIA són les que permeten un contacte més directe, tot i que no permet conèixer el que fan diàriament els alumnes i descobrir més detalladament la seva evolució. Altres accions que comporten el mateix són: els comunicats a través de les agendes escolars (a partir de tercer curs, és a dir a primer de primària no compten amb ella), la web de l'escola (on es penjen fotografies puntualment), les entrevistes amb la tutora (una al llarg del curs com a mínim), les reunions d'inici de curs, la carta de compromís educatiu i la participació de les famílies durant la setmana cultural.

Cap d'aquestes accions assegura el contacte i participació activa al llarg del curs de les famílies en l'educació dels seus fills/es. La mateixa mestra i la família 1 proposen obrir més l'escola a les famílies i informar-les habitualment del que es fa a l'aula.

Després d'obtenir els resultats concloc que les famílies no estan al dia de què es fa setmanalment amb els seus fills/es. Tal com aquestes afirmen (resposta 6), reben feines que poden fer a casa amb els fills, però això no substitueix la coneixença del que es fa a l'aula i sobretot de com es fa. Una de les famílies afirma que li ho pregunta a la seva filla,

però un infant no pot ser l'única font fiable per conèixer el que es fa a l'aula al llarg de la setmana.

Per altra banda, Galardini (2012) afirma que els pares han de conèixer el Projecte Educatiu del Centre i des de l'escola s'ha de saber orientar als pares de les necessitats dels seus fills/es. A més, Camacho (2013) apunta que és necessari formar a les famílies per la seva funció educadora.

Mitjançant els resultats de les entrevistes concloc que les famílies generalment no estan preparades per dur a terme aquest acompanyament i que els manca molta informació de com fer-ho. Cert és, que la tutora i una de les mares afirmen que no tothom li dona importància a l'educació escolar dels seus fills.

La mestra entrevistada afegeix que acompanyar no implica només ajudar a fer els deures sinó interessar-se també per la part social a l'escola, la relació amb els companys/es, el respecte cap al professorat, etc.

Amb la realització d'aquest estudi s'obté la conclusió que l'acompanyament escolar de les famílies està tractat de forma superficial al Projecte Educatiu de Centre i com a conseqüència tampoc està plenament contemplat a les accions diàries de l'escola. S'atorga gran part de responsabilitat als documents de centre, que mencionen en frases globals el que es pretén de les famílies, però no recull un seguit d'accions que puguin dur a terme. Això fa plantejar-me la següent pregunta: *és el Projecte Educatiu de Centre el document indicat per informar a les famílies sobre com poden participar en l'educació dels seus fills?*

Per fomentar l'acompanyament escolar de les famílies cal que els protagonistes de l'acció educativa (pares, mestres i alumnes) coneguin aquelles accions que poden dur a terme per obtenir el millor resultat possible. El mestre ha d'encarregar-se de transmetre periòdicament a les famílies d'alguna manera el que es va realitzant a l'aula. Les famílies han de formar-se sobre com ajudar als seus fills i interessar-se pel que aquests fan a l'escola.

Personalment, opino que cal passar a l'acció, deixar de banda les paraules dedicades a la burocràcia i començar a posar en pràctica tot allò que s'ha evidenciat. S'ha de donar a conèixer com es treballa, s'ha de pensar com fer que les famílies se sentin partícips dins

l'escola, s'ha de tenir en compte totes les variables que puguin haver ja sigut context socioeconòmic, dificultats de conciliació laboral, cultura, etc. S'han de plantejar accions on TOTHOM pugui PARTICIPAR d'una forma o una altra. Però sobretot cal ESCOLTAR per enriquir-se conjuntament de nous aprenentatges per una millor educació conjunta.

A continuació es mencionen les conclusions de forma sintetitzada:

- Un bon acompanyament escolar és molt rellevant i comporta conseqüències positives en l'aprenentatge de l'alumnat.
- És imprescindible la col·laboració de tota la comunitat educativa en l'educació dels infants. S'ha d'obrir l'escola als pares i escoltar les seves aportacions per avançar conjuntament.
- El mestre ha de mantenir informades a les famílies, no només del comportament del fill sinó del que s'està realitzant a l'aula.
- Cal implicar les famílies dins del centre, han de saber com poden participar en l'escola i dedicar temps a cercar aquestes vies de participació, així com motivar-los i donar a conèixer l'impacte positiu de la seva tasca.
- Les famílies han de conèixer estratègies per ajudar als seus fills en la tasca educativa des de casa. S'ha d'incentivar bons hàbits d'estudi així com assegurar que cada nen tingui un espai òptim on aprendre.
- Cal adaptar l'acció educativa al context social de l'escola així com conèixer l'entorn on es desenvolupa l'alumnat (estructura familiar, recursos, etc.).
- Cal compartir la informació mitjançant diferents canals per tal que arribi a tothom.

Per finalitzar el treball presento la meua proposta de millora, que s'enviarà a l'escola del Baix Penedès amb la finalitat de poder provar la seva efectivitat. Hi ha molta feina a fer en relació amb el tema escollit, ja que implica un canvi de mirada de qui ha d'intervenir a l'escola. En un futur, l'estudi realitzat es podria utilitzar per crear un pla d'accions en relació amb la participació de les famílies i a la seva formació respecte a l'educació dels infants.

Aquest treball m'ha servit per ampliar la meua visió sobre la tasca docent i conèixer quines accions puc dur a terme per millorar la col·laboració entre tots els que participem de la gran tasca d'educar.

5. Pla de millora de l'aplicació del projecte educatiu de l'escola (PEC)

El Projecte Educatiu de Centre d'aquesta escola dedica un apartat a les famílies i exposa idees generals de participació de la comunitat educativa en l'educació dels infants. Així amb tot, després d'analitzar els resultats, es pot concloure que no és una informació suficient que presenti a les famílies una visió més pròxima del dia a dia a l'escola. És per això que a continuació s'exposa esquemàticament accions més específiques que permetin a les famílies ser més participants de l'educació dels seus fills i tenir un contacte més pròxim amb tots els agents que participen en la comunitat educativa.

Taula 8. Proposta punt 1

Punt 1 del Projecte Educatiu de Centre
Mantenir unes relacions entre família i professorat sistemàtiques, formalitzades i assumides pels dos estaments i vetllar pel seu desenvolupament i millora.
El que fa el centre
<ul style="list-style-type: none">- Una reunió trimestral per alumne (on es posa èmfasi al rendiment i comportament de l'alumne, entre altres).- Intercanvi d'algun comentari puntual a la porta de l'escola.- Notes mitjançant l'agenda i DINANTIA.- Web del centre quan hi ha alguna sortida o celebració a l'escola.
El que es proposa
<ul style="list-style-type: none">- Dues reunions trimestrals per alumne (una de llarga i una de més curta). La llarga és l'entrevista tradicional que proposa el centre, la curta tindria un objectiu encarat al coneixement de les famílies del que es realitza a l'aula i de com poden ajudar als seus fills amb relació al que s'està treballant. Es podria dur a terme telefònicament si no fos possible fer-la presencial, però seria interessant poder mostrar als pares materials que s'hagin fet, etc.- El docent compta amb una hora setmanal per dur a terme entrevistes amb les famílies. Així amb tot amb les dues hores de dedicació de centre també es podria aprofitar per fer reunions de "seguiment" més curtes. Tots els alumnes i famílies tenen dret a tenir aquestes reunions i no sempre es té el mateix contacte amb unes famílies que amb unes altres.

Taula 9. Proposta punt 2

Punt 2 del Projecte Educatiu de Centre
Orientar a les famílies, coordinadament amb l'AMPA, en tots els hàbits de comportament bàsics que hauria d'assolir l'alumnat per tenir més facilitats en l'aprenentatge.
El que fa el centre
- Es realitza una reunió a finals de p5 i una a inicis de primer per informar de com es treballarà, el material que es necessitarà, els horaris, etc.
El que es proposa
<p>- A principis de curs hi haurà el dia de la família i vindran les famílies a conèixer on estudiaran els seus fills/es, el material que utilitzaran, etc. Es retrobaran mestres, alumnes i famílies per conèixer vivencialment el que serà el dia a dia del curs escolar.</p> <p>- Realitzar tallers formatius sobre com dur a terme un bon acompanyament escolar. Aquests, s'haurien de poder impartir en català i castellà per la màxima comprensió dels assistents. Per decidir l'horari en què es durien a terme es pot fer una enquesta als pares sobre quan preferirien fer-lo. Fer-ho de forma vivencial per tal d'engrescar a assistir-hi. Es pot dur a terme mitjançant diferents grups (que un dia ho facin uns quants pares de la classe i un altre dia uns altres per afavorir la participació de tothom).</p> <p>- S'ha de tenir en compte la tipologia de famílies que hi ha al centre i, per tant, no es pot dur a terme una reunió "magistral", ja que possiblement hi haurà molts pares que no entenguin el que es diu. Serà necessari tenir un suport visual clar i diferents materials.</p> <p>- És necessari conèixer també els recursos amb els quals compten les famílies per poder orientar l'acompanyament amb els seus fills.</p>

Taula 10. Proposta punt 3

Punt 3 del Projecte Educatiu de Centre
Potenciar que la família participi tant en el seguiment escolar dels fills com en les decisions acadèmiques que aquests prenen.
El que fa el centre
- Seguiment mitjançant entrevistes i reunions.
El que es proposa
- Fer una exposició mensual pels pares on s'ensenyi el material i projectes que es van fent al llarg del mes. Poden ser els mateixos alumnes encarregats de preparar aquesta fira. Els pares la podrien venir a veure en horari escolar o a l'entrada i sortida de l'escola. - La família protagonista de la setmana: cada setmana vindrà un familiar d'un dels alumnes a explicar un conte, un costum de la seva cultura, etc.

Taula 11. Proposta punt 4

Punt 4 del Projecte Educatiu de Centre
Potenciar, a nivell institucional, les relacions amb l'AMPA, per tal de dur a terme projectes comuns i de contrastar parers respecte a la marxa de l'escola.
El que fa el centre
- L'AMPA: organitza puntualment alguna activitat.
El que es proposa
<ul style="list-style-type: none">- Realitzar enquestes o dur a terme una reunió per conèixer l'opinió dels pares respecte a diferents aspectes de l'escola.- Escollir un projecte interdisciplinari a desenvolupar durant un curs escolar com per exemple el tema de les desigualtats socials, amb l'objectiu de donar resposta a les necessitats d'algunes persones. L'activitat final podria ser la recollida de roba de segona mà (amb uns preus insignificants) per fer-ne un mercat on els nens serien els venedors.- Dur a terme activitats com intercanvis de llibres, de joguines on els pares poguessin encarregar-se juntament amb l'escola d'organitzar-ho.- Enriquir-nos culturalment de les famílies, dedicar alguns dies a la seva cultura i que l'AMPA sigui l'encarregada d'organitzar aquestes activitats conjuntament amb l'escola.

Taula 12. Proposta punt 5

Punt 5 del Projecte Educatiu de Centre
Facilitar el coneixement del Projecte Educatiu, R.R.I i altres documents a la família.
El que fa el centre
Actualment, el Projecte Educatiu de Centre no es troba a la web de l'escola, tot i que sí que s'hi troben altres documents.
El que es proposa
<ul style="list-style-type: none">- Penjar tots els documents d'interès per la comunitat educativa a la pàgina web de l'escola. A més, han de ser fàcilment localitzables i es pot explicar la finalitat de cada document.- Oferir a inici de curs una infografia amb les idees principals d'aquests documents, on hi hagi imatge i text sintetitzat.- A les reunions d'inici de curs donar importància a la coneixença del PEC i a la implicació de les famílies en l'aprenentatge dels seus fills.

Taula 13. Proposta punt 6

Punt 6 del Projecte Educatiu de Centre
Informar a les famílies sobre l'evolució dels seus fills i filles a través d'informes entregats a mà als alumnes.
El que fa el centre
Entregar als alumnes un informe de notes a final de cada trimestre.
El que es proposa
Fer una reunió de curta durada on hi siguin presents: alumne, mestre i família. En aquesta trobada es posa en comú les sensacions viscudes al llarg del curs. Pretén anar més enllà de centrar-se en un simple "aprovat". Es busca fer una reflexió sobre la col·laboració que s'ha dut a terme entre tots. A més, durant el curs realitzar alguna trobada més (telefònicament si és per facilitar la reunió) on poder actualitzar a les famílies sobre el dia a dia dels seus fills.

Taula 14. Proposta punt 7

Punt 7 del Projecte Educatiu de Centre
Impulsar que les famílies coneguin, comparteixin i compleixin els acords firmats en la carta de compromís.
El que fa el centre
Oferir la carta de compromís a inici de curs.
El que es proposa
<ul style="list-style-type: none">- A la reunió comentada anteriorment, on s'informarà del que es realitza a l'aula, també es valorarà com s'està acompanyant al fill des de casa. Servirà per fer una reflexió sobre la tasca que s'està practicant.- Tractar en la reunió d'inici de curs per exemple, la carta de compromís per tal d'aproximar la informació a totes les famílies i que no es quedi només en un simple paper firmat.

6. Referències bibliogràfiques

- Albertín, P.; Cabruja, T. i Villar, E. (2009). El diari de camp com a material de reflexió i aprenentatge de l'alumne del pràcticum. *Educat. Revista de psicopedagogia*, (1). Recuperat de: https://www.researchgate.net/publication/281375813_Albertin_P_Cabruja_T_i_Villar_E_2009_El_diari_de_camp_com_a_material_de_reflexio_i_aprenentatge_de_lalumne_del_practicum_El_diario_de_campo_como_material_de_reflexion_y_aprendizaje_del_alumno_del_prac
- Camargo, A. i Hederich, C. (2010). Jerome Bruner: dos teorías cognitivas, dos formas de significar, dos enfoques para la enseñanza de la ciencia. *Psicogente*, 13(24).
- Cano, R., i Casado, M. (2015). Escuela y familia. Dos pilares fundamentales para unas buenas prácticas de orientación educativa a través de las escuelas de padres. *Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 18(2), 15-27. Recuperat de: <https://revistas.um.es/reifop/article/view/224771/175401>.
- Carrera, B., i Mazarella, C. (2001). Vygotsky: enfoque sociocultural. *Educere*, 5(13), 41-44.
- Catalunya. Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació. *Diari oficial de la Generalitat de Catalunya*, 16 de juliol 2009, (5422), 56589-56682.
- Catalunya, G. (2019). L'acompanyament. Departament d'Educació. Recuperat de: <https://educacio.gencat.cat/ca/arees-actuacio/families/families-escola/acompanyament-escolar-casa/introduccio/>
- Catalunya, G. (2014). *Projecte Educatiu de Centre*. Departament d'Educació. Recuperat de: <https://educacio.gencat.cat/ca/arees-actuacio/centres-serveis-educatius/projectes-centre/projecte-educatiu-centre/>
- Catalunya, G. (2018). *Carta de Compromís educatiu*. Departament d'Educació. Recuperat de: <https://educacio.gencat.cat/ca/arees-actuacio/families/families-escola/carta-compromis-educatiu/>
- Chaves, A. L. (2001). Implicaciones educativas de la teoría sociocultural de Vigotsky. *Revista educación*, 25(2), 59-65.

Cortés, A. (2004). La herencia de la teoría ecológica de Bronfenbrenner. *Innovación educativa*.

Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària.

Escaño, J. i de la Serna, M. G. (2000). ¿Favorecemos que nuestros hijos estén motivados por el trabajo del colegio? Cuestionario para padres y madres. *Aula de Investigación Educativa*, (95), 6-8.

Escayola, E. (1994). Padres y educadores: un encuentro singular. *Aula de Innovación Educativa*, (28-29), 24-26.

Gifre, M., i Esteban, M. (2012). Consideraciones educativas de la perspectiva ecológica de Urie Bronfenbrenner. *Contextos educativos. Revista de educación*, 2012, núm. 15, p. 79-92.

González, Ó. (2014). *Familia y escuela, escuela y familia. Guía para que padres y docentes nos entendamos*. Desclée De Bower

Grolnick, W. y Slowiaczek, M. (1994). Parents' involvement in children's schooling: A multidimensional conceptualization and motivational model, *Child Development*, 64, pp. 237-252. Recuperat de: <https://doi.org/10.2307/1131378>

Henao, G., Ramírez Palacio, C., i Ramírez Nieto, L. A. (2007). Las prácticas educativas familiares como facilitadoras del proceso de desarrollo en el niño y niña. *El agora usb*, 7(2), 233-240.

Institut d'Estudis Catalans. (s.d.). Acompanyament. A *Diccionari de la llengua catalana*. Recuperat de: <https://dlc.iec.cat/>

Lia, A. (2012). *Temes d'infància educar de 0 a 6 anys*. A. M. Rosa Sensat.

López. R. E. i Deslauriers, J. P (2011). La entrevista cualitativa como técnica para la investigación en Trabajo Social. *Margen*. (61). 3. Recuperat de: <http://biblioteca.udgvirtual.udg.mx/jspui/bitstream/123456789/2711/1/La%20entrevista%20cualitativa%20como%20t%c3%a9cnica%20para%20la%20investigaci%c3%b3n.pdf>

Marina, J. A. (2004). *Aprender a vivir*. Ariel.

Rivas, S. (2007). La participación de las familias en la escuela. *Revista española de pedagogía*, 559-574. Recuperat de: <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/2576712.pdf>

Sánchez, M. (2012). *El papel de la familia en la educación*. Recuperat de: <https://reunir.unir.net/handle/123456789/656>

Torío, S. (2004). Familia, Escuela y Sociedad. *Aula Abierta* (83), 35-52. Recuperat de: <http://dialnet.unirioja.es/servlet/oaiart?codigo=1173765>

Vila, I. (1995). Familia y escuela: dos contextos y un solo niño. *Aula de Innovación Educativa*, (45), 31.

Vilà, J. (1998). El profesor-tutor i els pares. *Vela Major*, (6), 15-22.

7. Annexos

Annex 1. Entrevista a una mestra d'educació primària (cicle inicial).

Data de realització de l'entrevista: 19 d'abril de 2022

P1: Quants anys d'experiència tens com a mestra? I en aquest centre escolar?

R1: Porto 16 anys exercint de mestra, i 14 anys a l'escola.

P2: Quina tipologia de famílies hi ha al centre? Quin és el seu context socioeconòmic?

R2: La tipologia del nostre alumnat és heterogènia, amb un elevat índex de procedència magrebí i estrangera. Des del curs 2014-2015 fins al curs passat la nostra escola ha estat un centre de màxima complexitat, i des d'aquest curs és d'alta complexitat. No és que haguem millorat la nostra situació, sinó que la baremació per atorgar aquestes nomenclatures ha variat. De fet, nosaltres seguim tenint la mateixa tipologia d'alumnes i famílies. El nivell socio-cultural és també heterogeni però majoritàriament les famílies són d'un nivell socio-econòmic baix, amb situacions molt greus, amb el conseqüent impacte a l'escola.

P3: Què entens tu per acompanyament escolar de les famílies?

R3: Serien totes les accions que poden fer les famílies per ajudar als seus fills/es durant l'etapa escolar. Com ara fer-los que siguin cada cop més responsables...

P4: Quines accions globals fa l'escola en relació amb les famílies? Ho recull en algun document?

R4:- La sortida de l'escola. En els primers cursos, la possibilitat del contacte diari amb el mestre o mestra permet comentar aspectes puntuals.

- Les agendes escolars. A partir del tercer curs els alumnes disposen d'una agenda escolar que, a més de permetre fer un seguiment diari de les tasques escolars, acostuma a incloure un espai per a l'intercanvi de comunicacions entre la mestra o mestre i la família.

- La web de l'escola i els blocs de cada curs. Pengem les fotografies i activitats més rellevants.

- Les diferents eines de comunicació. Des de fa dos cursos disposem de l'aplicació DINANTIA, a partir de la qual mentim una de les principals vies de comunicació amb les famílies.
- Les entrevistes amb el tutor o tutora, com a mínim una al llarg del curs.
- Les reunions de classe, on s'expliquen els objectius, els continguts del curs i la manera de treballar del centre. Permeten que les famílies coneguin de primera mà què es fa a l'aula i per què, i contribueixen a fer més propera la relació amb els mestres.
- La carta de compromís educatiu. És una eina pensada per facilitar la cooperació entre la família i el centre.
- La participació de les famílies a l'aula durant la Setmana Cultural. Arrel de la COVID, s'ha deixat de fer. Però era una bona oportunitat per a que les famílies entressin a l'aula i realitzessin una activitat sobre el fil conductor que estiguem estudiant aquell curs.

P5: Quines accions fa el centre per les famílies en relació amb el canvi d'etapa de P5 a 1r?

R5: Nosaltres, solem fer una reunió informativa per a les famílies, per tractar aspectes pràctics, del canvi d'etapa. I aquesta reunió la solem fer cap al mes de juny per a les famílies del nens i nenes que comencen 1r al setembre del curs següent. Solem explicar on fem els patis, per quina porta entren i surten, el canvi d'informes, el material que necessiten, les eines de comunicació que fem servir... Aquesta informació també la solem enviar per DINANTIA, que és l'aplicació que fem servir per a comunicar-nos amb les famílies.

I després també fem una altra, al mes de setembre, per explicar com treballem.

També, un cop iniciat el nou curs, fem una entrevista individual, com a mínim, amb cada família al llarg del curs.

A banda de les reunions formals i informatives, crec que és important el contacte de la mestra amb les famílies, per això a cicle inicial, i sobretot a 1r, és molt importat el contacte diari a la porta de l'escola a l'hora de recollir als alumnes. En aquests moments és on es poden tractar temes més particulars dels nens, si s'escau.

P6: Com creus que aquestes accions influeixen després en l'acompanyament escolar dels infants?

R6: Crec que influeixen positivament, perquè les famílies estan assabentades de tot allò que es fa i com es fa a la nostra escola i de l'evolució del seu fill/a.

P7: L'escola informa directament a les famílies sobre les possibilitats de l'acompanyament escolar?

R7: A les reunions de pares d'inici de curs, s'informa una mica de com poden ajudar als seus fills a casa, però crec que amb la tipologia de famílies que tenim a la nostra escola, li hauríem de dedicar més esforç a explicar i assessorar-los de quines maneres poden acompanyar als seus fills/es.

P8: Quines accions creus que es podrien dur a terme per millorar la participació de les famílies en l'educació dels seus fills/es?

R8: Crec que s'hauria de fer que els famílies participessin més de les activitats de l'escola, obrir-la més a les famílies. Que poguessin venir a explicar contes, a ajudar-nos amb el carnaval... i no esperar només a la setmana cultural (que es quan els hi demanem que participin a les aules) per a que ho facin.

P9: Creus que el centre podria oferir més informació a les famílies de com fer un bon acompanyament escolar?

R9: Sí, crec que podríem oferir més informació de com fer un bon acompanyament als seus fills/es, ja que moltes famílies no ho tenen massa clar.

P10: Quines accions realitzes com a tutora en relació amb l'acompanyament escolar de les famílies?

R:10 Tinc un contacte directe cada dia amb les famílies, si s'escau. Informo regularment de l'evolució de cada infant a la seva família, a través de les entrevistes personals, dels informes... Intento donar pautes de com el/la poden ajudar, en el cas que ho necessiti. Informo de com i què trebalem a l'aula...

P11: Creus que hi ha un impacte directe en els infants quan la família participa en l'escola? Per què?

R11: Crec que sí, aquelles famílies que estan més implicades en l'aprenentatge dels seus fills, en la seva evolució i que li donen importància a tot allò que fem a l'escola, fa que els seus fills/es estiguin més motivats/des.

P12: Quines accions fan les famílies des de casa en coordinació amb l'escola per ajudar als seus fills/es?

R12: Malauradament, una gran part de les famílies que tenim, no li donen massa importància al que treballem a l'escola. Molts és per la seva cultura, altres pel seu baix nivell cultural... però la realitat és que no són gaires les accions que duen a terme. Se m'acut, ajudar-los en les tasques escolars, en la mesura del possible, i disposar d'un lloc per poder fer les tasques sense distraccions,

P13: En cas de ser mare, com ajudes des de casa a l'hora de fer aquest acompanyament?

R13: Li dono molta importància a tot allò que es fa a l'escola. Parlo amb molt de respecte dels seus i les seves mestres. M'interesso per les seves relacions amb els companys i companyes i amb els seus i les seves mestres. Valoro molt l'esforç que fa i la dedicació en les activitats escolars. Estic pendent que presenti puntualment els deures. Quan té deures procuro que els faci en un lloc lliure de distraccions, per a que es pugui concentrar. Procuro que llegeixi cada dia una estoneta, abans d'anar a dormir.

P14: Coneixes accions d'altres centres escolars que afavoreixin el bon acompanyament escolar de les famílies?

R14: Les que conec són més o menys molt similars a les nostres.

P15: Creus que realment se li dona la importància que mereix a aquest acompanyament?

R15: Crec que des dels centres sí que se li dona la importància que té, però potser algunes famílies no li donen tanta importància a que els nens i nenes necessiten que se'ls acompanyi en el procés.

Annex 2. Entrevista a una família (1) del centre escolar.

Data de realització de l'entrevista: 20/04/2022

P1: Quina relació comparteixes amb l'alumne inscrit al centre escolar?

R1: Mare / pare / tutor/a legal.

P2: Quants anys fa que el teu fill està inscrit en aquest centre escolar?

R2: 5 anys

P3: Has consultat alguna vegada el Projecte Educatiu del Centre?

R3: Sí

P4: Coneixes on pots trobar documents oficials del centre?

R4: Sí, a la pàgina web.

P5: Què entens per acompanyament escolar?

R5: Ajudar amb les tasques diàries al reforç escolar. Col·laborar a casa amb la compra, etc.

P6: Coneixes quines accions duu a terme el centre per fomentar la implicació de les famílies en l'aprenentatge dels seus fills? En cas afirmatiu, quines són?

R6: No.

P7: Estàs al corrent d'aquelles accions que fa el centre per promoure el bon acompanyament escolar en el pas de P5 a 1r?

R7: No

P8: Coneixes quines accions es van fer l'any passat des del centre per promoure aquest bon acompanyament escolar?

R8: No perquè no vaig prestar atenció perquè no em corresponia.

P9: T'agradaria poder ser més particip de l'educació del teu fill a l'escola?

R9: Sí.

P10: Creus que és important informar a les famílies de com poden fer aquest acompanyament?

R10: Sí.

P11: Creus que la situació familiar influeix en aquest acompanyament? Com?

R11: Sí, depèn del temps que tingui la família, de la comprensió familiar i d'anar totes a una.

P12: Creus que tens la informació suficient per fer un bon acompanyament escolar al teu fill?

R12: No.

P13: Com ajudes al teu fill a casa en relació amb el que fa a l'escola?

R13: Amb les pautes que he rebut. Coordinació en les tasques, esquemes del dia, etc.

P14: Com fas el seguiment de l'educació del teu fill/a?

R14: Amb reunions trimestrals.

P15: Com et comuniques amb la tutora i per quin mitjà de comunicació?

R15: Per email o en persona a la porta de sortida.

P16: Quines accions creus que es podrien dur a terme des del centre escolar per millorar la participació de les famílies en l'educació dels seus fills/es?

R16: Posar-nos al dia amb les matèries i nivells que fas, així a casa podem fer reforç junt amb les tasques diàries.

P17: Creus que realment se li dona la importància que mereix a aquest acompanyament?

R17: No.

Annex 3. Entrevista a una família (2) del centre escolar.

Data de realització de l'entrevista: 21/04/2022

P1: Quina relació comparteixes amb l'alumne inscrit al centre escolar?

R1: **Mare** / pare / tutor/a legal.

P2: Quants anys fa que el teu fill està inscrit en aquest centre escolar?

R2: 5 anys

P3: Has consultat alguna vegada el Projecte Educatiu del Centre?

R3: Si

P4: Coneixes on pots trobar documents oficials del centre?

R4: Si

P5: Què entens per acompanyament escolar?

R5: guiar al nen en l'etapa escolar

P6: Coneixes quines accions duu a terme el centre per fomentar la implicació de les famílies en l'aprenentatge dels seus fills? En cas afirmatiu, quines són?

R6: des de la pandèmia com presencialment no es poden fer moltes coses via mail ens envien coses per poder treballar a casa i ajudar en el seu aprenentatge.

P7: Estàs al corrent d'aquelles accions que fa el centre per promoure el bon acompanyament escolar en el pas de P5 a 1r?

R7: si

P8: Coneixes quines accions es van fer l'any passat des del centre per promoure aquest bon acompanyament escolar?

R8: si

P9: T'agradaria poder ser més particip de l'educació del teu fill a l'escola?

R9: si

P10: Creus que és important informar a les famílies de com poden fer aquest acompanyament?

R10: si

P11: Creus que la situació familiar influeix en aquest acompanyament? Com?

R11: si, la implicació de la família ajuda molt.

P12: Creus que tens la informació suficient per fer un bon acompanyament escolar al teu fill?

R12: si

P13: Com ajudes al teu fill a casa en relació amb el que fa a l'escola?

R13: intento que m'expliqui què treballa i com treballa i així col·laborar en el que puc i com puc.

P14: Com fas el seguiment de l'educació del teu fill/a?

R14: Parlant amb la nena i molta comunicació amb la mestra.

P15: Com et comuniques amb la tutora i per quin mitjà de comunicació?

R15: via email i presencialment quan és molt important.

P16: Quines accions creus que es podrien dur a terme des del centre escolar per millorar la participació de les famílies en l'educació dels seus fills/es?

R16: el centre ja fa moltes coses. Penso que fa falta més implicació per part de moltes famílies.

P17: Creus que realment se li dona la importància que mereix a aquest acompanyament?

R17: per part del centre si, no puc dir el mateix d'alguns pares.

Annex 4.

La permanente disposición a hacer un esfuerzo por aprender es una característica personal, que se va construyendo básicamente en la vida cotidiana.

Los niños aprenden muchos motivos para implicarse, o no, en las actividades escolares a partir de lo que les enseñan sus padres. El deseo de saber, la confianza en uno mismo, la satisfacción por el trabajo bien hecho, el gusto por trabajar en equipo, etc., se lo enseñamos a nuestros hijos, a menudo, de forma inconsciente con nuestras preguntas y comentarios, o siendo modelo o ejemplo en nuestra vida cotidiana.

Las preguntas del cuestionario que presentamos a continuación procuran la reflexión sobre nuestro comportamiento para algunos de los componentes fundamentales de la motivación escolar de nuestros hijos. Las clasificamos en cinco apartados:

- El interés por el tema de trabajo.
- El sentimiento de sentirse competente para aprender.
- El disponer de un proyecto personal.
- La ayuda de sus profesores.
- La ayuda de sus compañeros.

Cuestionario

El cuestionario (véase el cuadro 1) está pensado para padres y madres que tengan hijos o hijas en el segundo ciclo de educación infantil o primaria (algunas preguntas son válidas también para los de secundaria).

Queremos destacar que a lo largo del cuestionario utilizamos el masculino singular y hablamos de trabajo escolar en un sentido genérico para evitar la pesadez que supone estar leyendo continuamente «padre» o «madre», «niño/s» o «niña/s», «actividad de trabajo» o «juego».

Los padres deben contestar a las siguientes preguntas valorando su comportamiento con 0, 1 ó 2 puntos. Una vez completado el cuestionario tienen que sumar el total de puntos y leer el comentario que les corresponda.

Cuadro 1. Cuestionario para padres y madres

Interés por el tema	
• Después del colegio, ¿le preguntas habitualmente sobre lo que han trabajado en clase?	0 - 1 - 2
• ¿Tienes a menudo con él conversaciones sobre temas interesantes? (no sobre cosas que le hayan pasado, sino, por ejemplo: noticias, descubrimientos, las estrellas, las guerras, etc.).	0 - 1 - 2
• ¿Haces que utilice lo aprendido en clase en situaciones cotidianas: hacer la lista de la compra, revisar las cuentas, medir para comprar o colocar un mueble, escribir una carta, elaborar el menú semanal, escribir una receta, etc.?	0 - 1 - 2
• ¿Haces que recuerde y relacione los temas aprendidos en el colegio cuando surgen situaciones para ello? Por ejemplo, ante una estatua, preguntando: ¿Sabes de quién es? ¿Qué es lo que hizo? ¿Por qué crees que lo que hizo es importante?	0 - 1 - 2
• ¿Planeas actividades extraordinarias con motivo de los temas que están estudiando? Por ejemplo: exposiciones, teatro, museos, compra de libros, excursiones, etc.	0 - 1 - 2
• ¿Haces ver por qué razón te interesa un tema? Por ejemplo, diciendo frases como: «Los pájaros de este documental se ven en el pueblo del abuelo», «Me voy a leer este artículo para entender lo que ha pasado en Colombia», «Voy a leerme las instrucciones de la batidora para usarla correctamente», etc.	0 - 1 - 2
• Cuando le ves poco atraído por una actividad o tema, ¿le dices que puede interesarse si se hace él mismo preguntas como: qué es lo que sé, no sé y quiero saber del tema, para qué me puede servir, qué relación tiene con ese tema que tanto me gusta?	0 - 1 - 2
Sentimiento de competencia para aprender	
• ¿Le ayudas en los trabajos que realiza en casa? Por ejemplo: realizando con él la actividad, diciéndole frases de apoyo, haciéndole preguntas para que piense, revisando y ampliando sus ideas, centrando su atención, corrigiendo errores, haciendo que siga un orden.	0 - 1 - 2
• Siempre que sea posible, ¿procuras que él busque la respuesta en lugar de, simplemente, dársela?	0 - 1 - 2
• ¿Confías (y se lo haces ver) en que si se esfuerza va a hacer las cosas bien?	0 - 1 - 2

<ul style="list-style-type: none"> • Cuando le ves esforzarse, si se equivoca, ¿no te irritas y tratas de ayudarlo de otra forma? • ¿Le dices «muy bien» si se ha esforzado y ha mejorado en sus resultados? • ¿Le haces «saborear» sus buenos resultados, haciendo que se lo muestre a alguien o comentándolo durante algún tiempo? • Cuando te sale mal algo que estás haciendo, ¿tu hijo te puede oír decir frases como: Por qué está mal. En qué me he equivocado. De qué otra forma puedo intentar resolverlo? • Cuando quiere abandonar una tarea, ¿le dices que tiene que pensar que las cosas al principio salen mal, luego regular y que con la práctica terminan saliendo bien? • Cuando le ves agobiado por lo difícil de una tarea, ¿le dices que divida el trabajo en partes y empiece por algo concreto y fácil (meter en la caja los juguetes grandes, ordenar los apuntes, hacer el índice de los apartados del tema)? 	<p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p>
<p>Proyecto personal</p> <ul style="list-style-type: none"> • ¿Tiene organizado en casa un espacio y unos tiempos concretos para trabajar o jugar? • ¿Has limitado un tiempo y unos momentos para ver la televisión? Por ejemplo, de lunes a viernes, solamente media hora después de cenar. • ¿Cuentas con él a la hora de tomar decisiones (adónde ir, qué lugar visitar, qué libro comprar)? • ¿Favoreces el que los juegos o trabajos los desarrolle de forma personal: haciendo un castillo con las pinzas de la ropa, cambiando el final de un cuento, ampliando la información del libro, haciendo un juicio crítico, realizando un mapa conceptual? • ¿Favoreces el que haga colecciones o que tenga cualquier otra afición que le supongan trabajo, esfuerzo y perseverancia? • ¿Lee libros habitualmente en casa? • ¿Haces comentarios sobre lo importante que es aprender para conocer y disfrutar de la vida? • ¿Habláis sobre el futuro y favorecéis el que se trace algún pequeño proyecto (llegar a saber el dinero que tengo en la hucha, comprar yo solo, poder leer determinado libro)? • Cuando te enfrentas a una tarea costosa, ¿tu hijo te puede oír decir frases 	<p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p>

<p>que alientan tu responsabilidad? Por ejemplo: «Voy a hacer esto que tengo que hacer, aunque tenga muy pocas ganas, luego me voy a alegrar de haberlo hecho». «Voy a ser capaz de no levantarme de la silla hasta que no termine». «Soy un «tío» estupendo, he conseguido terminar esto que me costaba mucho trabajo».</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ante trabajos que le estén resultando muy pesados, ¿le propones que, una vez que lo haya realizado, él mismo se recompense con algo que le guste mucho? 	<p>0 - 1 - 2</p>
<p>Ayuda del profesor</p> <ul style="list-style-type: none"> • ¿Le hablas bien de sus profesores? • ¿Colaboras y aceptas con agrado las demandas que hacen los profesores? Por ejemplo, comprar el material, traer los niños disfrazados, no fumar en ningún sitio del colegio. • ¿Vas a las reuniones que convocan sus profesores? • ¿Pides periódicamente entrevistas con sus profesores? • ¿Participas activamente en el colegio con la asociación de padres (das sugerencias para llevar al consejo escolar, organizas las fiestas, escribes en la revista)? • Si se queja de algún comportamiento de su profesor, ¿lo hablas con tu hijo y si es necesario le insistes en que lo aclare con su profesor? • ¿Le enseñas y controlas que tu hijo salude, pida las cosas «por favor», dé las «gracias», sea amable, espere su turno, etc.? • Tu hijo ¿te ha visto solicitar una información, pedir una aclaración o reclamar un derecho, de forma decidida, clara y respetuosa? 	<p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p>
<p>Ayuda de los compañeros</p> <ul style="list-style-type: none"> • ¿Favoreces el que tenga relaciones de amistad con los compañeros del colegio? • ¿Promueves el que trabaje con otros compañeros y que se ayuden entre ellos? • ¿Enseñas a tu hijo a comprender lo que ve, piensa y siente la otra persona, para resolver una pelea, trabajar en equipo, ayudar a los demás? • ¿Quedas también tú con amigos para ayudar o que te ayuden a hacer un trabajo? • Tu hijo ¿ha visto que cuando se han establecido situaciones agresivas tú has procurado relajar la tensión y resolver la situación de forma constructiva? 	<p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p> <p>0 - 1 - 2</p>

Comentario a las puntuaciones

Puntuación alta (de 60 a 78 puntos)

Motivas a tu hijo y promueves que él mismo aprenda recursos para buscar y encontrar sentido a las actividades escolares. Has creado un ambiente rico en estímulos, combinando control, cariño, comunicación y exigencia de madurez.

Los recursos para motivarse él mismo, los aprende tu hijo a partir de lo que dices y lo que haces. Sobre todo, eres un buen modelo cuando explicitas y dejas ver tus pensamientos y sentimientos, tu pereza o dificultades y las estrategias que empleas para superarlos.

Tus estrategias estimulan su interés por el contenido de los trabajos, reducen su ansiedad ante las dificultades, promueven su responsabilidad, hacen que se sienta importante y singular y, lo que es igualmente fundamental, favorecen las buenas relaciones afectivas y de colaboración con sus profesores y compañeros.

En resumen, nos gustaría ser como tú.

Puntuación media (de 30 a 59 puntos)

Hay muchas maneras de motivar; las cuestiones que te hemos preguntado son limitadas (39) y además responden a unos determinados valores. A los niños también se les puede motivar para competir, ser los mejores, quedar por encima de los demás, por miedo a un castigo, o porque hay que portarse bien para tener un premio, pero estos motivos creemos no se corresponden con los valores que se promueven desde el colegio.

Muchas de tus intervenciones con tu hijo y el modelo que le ofreces con tu comportamiento favorecen, en alguna medida, su interés por el trabajo escolar. Aunque, como tampoco obtienes una puntuación muy alta, no lo haces asiduamente, ni probablemente con todos los aspectos.

Los motivos para trabajar, desde nuestro punto de vista educativo, vienen dados por el interés que despiertan los temas, el sentimiento de sentirse competente para aprender, la ilusión de un pequeño proyecto, y las buenas relaciones que se establezcan con los profesores y compañeros.

Ahora bien, los padres de «sesenta y tantos puntos» tampoco tienen garantizada la motivación de sus hijos; en último término, todos los niños seleccionan y escogen sus motivos.

Puntuación baja (de 0 a 29 puntos)

Es posible que pienses que lo de motivar por las cosas que se hacen en el colegio no es función tuya, sino de los profesionales que trabajan allí. También puedes pensar que los intereses y las relaciones con los demás son cuestiones muy personales en las que no hay que intervenir demasiado para que cada uno decida libremente. También puedes estar convencido de que lo que hacen los niños en los colegios no vale para nada.

Pero todos estos pensamientos, aunque se correspondan con las ideas de algunos padres, no son las tuyas; es muy difícil que pensando algunas de estas cosas te molestes en leer estas líneas.

Seguramente es que tus estrategias para motivar no se corresponden con las que nosotros hemos pensado, o más bien, que estás curioseando sobre lo que le decimos a los padres que han obtenido una puntuación tan baja.

Nota

1. Este artículo forma parte de un trabajo realizado en el ámbito de la formación en la Comunidad de Madrid.